РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на здравеопазването
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ-СМОЛЯН

Годишен отчет

Регионална здравна инспекция - Смолян

Изготвил:
д-р Мими Кубатева

2020

Регионална здравна инспекция – Смолян осъществява държавната здравна политика на територията на Смолянска област. Инспекцията е юридическо лице на бюджетна издръжка – второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на здравеопазването.

Стратегическата цел на дейността на инспекцията е укрепване на капацитета на общественото здраве в областта чрез:

- Организиране и ефективно осъществяване на държавната здравна политика на територията на Смолянска област;
- Превръщане на профилактиката в задължителен елемент на всички нива;
- Повишаване ефективността на държавния здравен контрол и достигане високо ниво на съответствие с националните и европейските изисквания на обектите с обществено предназначение, продуктите, стоките и дейностите със значение за здравето на човека, и факторите на жизнената среда;
- Подобряване здравето на населението и повишаване качеството на живот чрез намаляване на преждевременната смъртност, заболяемостта и последствията за здравето от основните хронични незаразни болести, свързани с рисковите фактори – тютюнопушене, злоупотреба с алкохол, нездравословен модел на хранене и ниска физическа активност;
- Ограничаване заболяемостта и смъртността от инфекциозни заболявания чрез усъвършенстване и подобряване ефективността на епидемиологичния надзор, профилактиката и контрола на заразните болести;
- Повишаване качеството на медицинското обслужване на населението.

През 2020 г. основното предизвикателство пред здравната инспекция бе борбата с пандемията от Ковид-19 и главна цел на дейността – ограничаване разпространението на инфекцията и осигуряване на безопасно медицинско обслужване на всички нуждаещи се.

Област Смолян е разположена на голяма надморска височина, в умерения континентален климатичен пояс, характеризиращ се с големи температурни разлики, които могат да предизвикат тежки зими със замръзвания, снегонавявания, интензивно движение на въздушни маси, които често причиняват чувствителни щети и затруднения. В областта има немалко свлачища и срутвания, които прекъсват пътните артерии, препятстват достъпа до населените места и допълнително утежняват условията на живот и работа.

В административно отношение областта обхваща 10 общини, от които най–голяма е община Смолян с население към 31.12.2017 г. - 35 829 жители, а най–малка е община Борино – 3071 жители. Населението на областта към 31.12.2019 г. е 103 532, с 1 909 души по-малко от 2018 г. В областта има 238 населени места, много от които доста отдалечени от областния център.

През последните 20 години в областта има рязко влошаване на здравно – демографските показатели, очертаващи трайни тенденции на:

Обезлюдяване и застаряване – за 12 години /от 2008 г. до 2019 г./ населението е редуцирано с 23 024 души. Средно годишно намалява с 1918 човека и е с 2 пъти по-бързи темпове от това за страната. Областта е на предпоследно място по население преди Видин. По скалата на Едуарт Россет населението е във фазата на „демографска старост".

34,1% от населението е във възрастовата група над 60 г. – увеличава се с 1 пункт всяка година през последните 5 години, докато делът на хората от 18 до 59 г. намалява с 1 пункт годишно. Относителният дял на населението от 0 до 17 г. е 13,90%, задържа се последните три години и е с 3 пункта по-нисък от този за Р България - 17%.

В областта има 6 столетници – 3-ма мъже и 3 жени и 5 жени на 99 години.

Раждаемостта традиционно е под средната за страната. За 2020 г. е **6,2‰**, и е най-нисък за страната/ 8,8 ‰/

Общата смъртност е **15,9**‰ при 15,4‰ за България. До 2015 г. е по-ниска от тази за страната, но през 2016 г. я достига - 15‰ и след това е по-лош**.** За поредна година най-висока е в общините Баните /24,7на хиляда/ и Чепеларе/18,3/. Най-ниска е смъртността в община Рудозем– 12,1‰.

Структурата на причините за умиранията е идентична с тази в РБ – водещи са **болести на кръвообръщението- 61,3% /** при 62,9%-18 г.; 63,2% за 2017 г./ ; за страната – 64,4%. Следвани са от **новообразования** – **20,5% /** при19,4%-18 г.; 18,9%- 2017 г./, за страната - 16,9% и **болести на храносмилателната система** – **5,4% /**при 5,3-18 г.; 4,3%, 2017 г./ за страната – 3,8%. През последните години над 85% от причините за умиранията са от посочените групи социално–значими заболявания. Обезпокояваща е тенденцията за подмладяване на тези заболявания.

Детската смъртност е **1,5**‰ /при 1,5-18 г. и 5,4‰ 2017 г./ при **5,6**‰ за страната. По този показател нашата област е на второ място след Габрово, с нулева. След 2011 г. този показател е по-добър от средния за страната.

Естественият прираст за 2019 г. е отрицателен **– минус 9,7** /при 9,4 -18 г. и -9,5-17 г.; -8/2016 г./при **минус 6,7 за РБ.** Последните три години разликата се задълбочава неблагоприятно - с три пункта; в резултат на ниска раждаемост и висока смъртност, обясними с възрастовата структура на населението. До 2008 г. показателят е по-благоприятен за областта от този за страната; от 2008 до 2010 е приблизително еднакъв и след 2011 се влошава.

Регистрираната болестност плавно се увеличава в резултат на застаряването на населението с висока по възрастова полиморбидност. Структурата на регистрираните заболявания по класове болести през 2018 г. **запазва подчертана стабилност**, в годините. Водещи по честота са болести на органите на кръвообръщението – **23,5%** /21,6-19 г./; болести на дихателната система –16,2% /**19,2%** -19 г./; болести на костно-мускулната система – **10%** /9,8%-19 г./ Първите две групи болести неизменно са водещи. При децата традиционно най-чести са болестите на дихателната система с отн. дял 56,5%.

Заболеваемостта е **1097 на 1000** / 2018 г. е 1178,2‰/ и се оглавява от болестите на дихателната система – **29%** /34%-18 г.; 32%-17 г./, на окото и придатъците му **-8,8%** и пикочополовата система - **8,5%** /8,4-18 г.; 7,8%-17 г./ От 2004 г. насам нарастват психичните болести в областта, докато ситуацията с туберкулозата са по-благоприятни от тези за страната за поредна година. **Заболеваемостта от туберкулоза** е двукратно увеличена спрямо предходната година и **26,8 на 100 хил**. /2018 г.-12,2 ; 24-2017 г./. При регистрираната инфекциозна патология – с остра заразна заболеваемост 678,6 на 100 хил. /528,43-2018 г./, водещи са въздушно капковите инфекции - 63,6%, за разлика от 2018 г. с чревните инфекции - ентероколитите с отн. дял 45,6%. С най-голям дял е варицелата-55,43% /31% -2018 г./, следвана от ентероколити - 25%.

Хоспитализираната заболяемост показва динамика в годините. През 2019 г. тя **е 2339,7 на 10 хил**. /за 2018 г. е 2397,3 и за 2017 г. е 2394,1/ Завишаване се регистрира при 5 класа болести, в резултат на напредналата възраст на населението, ниския социален статус и късното откриване на болестите. Запазва се структурата на хоспитализираните болни по класове болести (без кл. 21). Водещи са обичайно болести на органите на кръвообръщението и дихателната система, следвани от болести на костно-мускулната система и съединителната тъкан.

Преобладаващата част от населението в отдалечените и труднодостъпни места са възрастни и болни, бедни и самотни хора. **Относителният дял на хората в над трудоспособна възраст /над 65 г./ е 23,8%,** при 23% 2018 г**.** Трудните условия в региона са непривлекателно място за работа на лекари и медицински специалисти и се отразяват негативно в развитието на здравеопазването. Планинският терен и преобладаващите второ и третокласни пътища създават през есенно–зимния период затруднения с транспорта и до много от високопланинските населени места, обществеият транспорт е нередовен или липсва. За достигане до най–близкия филиал на ЦСМП от повече от половината населени места в областта е необходимо време над 25 минути, най – вече в община Девин – 78 % от населените места, в община Смолян – 58%, в община Мадан – 55%.

Заключение:

Здравно-демографската картина в областта зависи от фактори, свързани със здравеопазната система и от социално-икономическата обстановка в региона и страната. Тя следва и изпреварва негативните тенденции в страната. С увеличаването на относителният дял на възрастното население нарастват хроничните заболявания характерни за тях, които заедно с потърсена по-късно медицинска помощ се отразяват утежняващо върху потребностите от медицинска помощ и лекарствоснабдяването. Тежката патология и възможностите на медицината за продължаване на живота налагат все повече нужда от предлагане на рехабилитация, продължително лечение и палиативни грижи, които към момента са непривлекателни за лечебните заведения. Възрастните самотни хора в малките, отдалечени, а нерядко и труднодостъпни селища в областта остават неравнопоставени по отношение достъпа до медицинска помощ. Това се отрази неблагоприятно и по-време на пандемичната обстановка през годината. Политиките в здравеопазването е наложително да бъдат съобразявани с тези особености.

Щатна осигуреност и човешки ресурси

Общата численост на РЗИ-Смолян е **62** щатни бройки в т.ч. по трудови правоотношения - **13 (20,97%) бр**. и по служебни правоотношения – **49 (79,03%) бр**. /съгласно Устройствения правилник на РЗИ (ДВ бр.89/12.11.2019 г.)/

Структурата е представена на органограмата

ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА НА РЗИ-СМОЛЯН

За разлика от последните години числеността се увеличи с 3-ма нови служители. Заети са **56** щата, незаетите длъжности в инспекцията са **6 /9,68%/** - зам.-директор; директор на дирекция МД, директор на дирекция ОЗ; началник на отдел МИ в дирекция НЗБ; главен и старши експерт в Д АПФСО. Четири от 6-те вакантни длъжности са на ръководни позиции и остават незаети поради липса на подходящи кандидати. През годината бяха назначени след проведени конкурси за инспектор в отдел ПЕК, дирекция НЗБ; старши инспектор в дирекция МД; младши експерт отдел ПБПЗ, Д ОЗ; младши експерт в отдел МИ, Д НЗБ. Прекратени са 5 правоотношения - 3 по ЗДСл и 2 по КТ и са назначени общо 10 нови служители. Проведени са 6 конкурса, 5 завършили с назначения. Докато през 2019 г. заетият персонал е най-нисък за последните три години, то през 2020 г. бележи връх броят на заетите длъжности. За този успех допринесе и пандемичната ситуация, при която се издигна престижа на РЗИ, както и увеличените работни заплати.

Разпределението на щатните длъжности по категории персонал са посочени в таблицата:

Категория	Към 31.12.2018 г.		Към 31.12.2019 г.		Към 31.12.2020 г.	
	бр.	**%**	**бр.**	**%**	**бр.**	**%**
ЩАТ	**62**		**62**		**62**	
ЗАЕТИ	**56**	**90,32**	**53**	**85,48**	**56**	**90,32**
Служители по служебно правоотношение						
По щат	**48**	**77,42**	**49**	**79,03**	**49**	**79,03**
Висш медицински персонал	22	45,83	22	44,90	22	44,90
- магистри	6	12,76	6	12,24	7	14,29
- професионален бакалавър	16	33,33	16	32,65	15	30,61
Висш немедицински персонал	26	54,17	27	55,10	27	55,10
Заети	**43**	**89,58**	**41**	**83,67**	**44**	**89,80**
Висш медицински персонал	20	46,51	16	39,02	17	38,63
- магистри	5	11,63	6	14,63	6	13,64
- професионален бакалавър	15	34,88	10	24,39	11	25
Висш немедицински персонал	23	53,49	25	60,98	27	61,36
Служители по трудово правоотношение	**14**	**22,58**	**13**	**20,97**	**13**	**20,97**
От тях заети	**13**	**92,86**	**12**	**92,31**	**12**	**92,31**
- висше мед. образование	1	7,14	1	8,33	1	8,33
- гл. специалисти	7	50,00	6	50	6	50
- изпълнители	5	35,72	5	41,67	5	41,67

Щатната осигуреност е 90,32%. Заетостта е:

- 89,80 % по служебно правоотношение;
- 92,31 % по трудово правоотношение.

Неблагоприятна още остава възрастовата характеристика на кадрите със средна възраст 50,35 години, като до 30 г. отн. дял е 7,1%, а над 51 г. - 60,7%.

Годишна оценка са получили 46 служители. Повишени в ранг са 12 държавни служители. Оценени са само служителите, които имат най-малко 6 действително отработени месеци през 2020 г.

Всички служители са подали в срок декларации по чл.35, ал.1 от ЗКОМПИ за имущество и интереси. Направена е проверка от комисия определена със заповед на директора и не са установени нарушения. Изготвен е регистър на подадените декларациите, публикуван на интернет страницата.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТТА

Организацията на дейността на инспекцията е насочена към изпълнение на целите и задачите, поставени от държавната здравна политика. Тя е в съответствие с устройствения правилник на РЗИ, ПВТР и всички законови регламенти, имащи отношение. В началото на всяка календарна година на базата на дадените от МЗ указания

за планиране на обема, кратността и тематичността на държавния здравен и противоепидемичен контрол и дейностите по профилактика на болестите и промоция на здравето и на приоритетните регионални здравно-хигиенни проблеми се изготвя **годишен план с основни цели, задачи и мероприятия, разчетени по тримесечия**.

Поради пандемичната ситуация с Ковид-19, въведените извънредно положение и обстановка, с цел овладяване на епидемичния процес се наложи реорганизация на дейността ни с приоритет епидемичния надзор. Според необходимостта служители от всички звена са оказвали помощ на дирекция Надзор на заразните болести. Със заповеди на директора на РЗИ са въведени противоепидемични мерки, в съответствие със заповедите на министъра на здравеопазването, в сградата на инспекцията, задължителни както за персонала, така и за клиентите.

Планът за дейността се подготвя от отделните звена, обсъжда се с директора на дирекция и директорът на инспекцията. Готовите планове изграждат годишния план на РЗИ, който се представя и приема на директорски съвет. Всеки от сътрудниците на инспекцията има работен план, като част от индивидуалния план за дейността си. В началото на годината директорът издава заповеди за разпределение на обектите и контролните функции на инспекторите. За по-ефективна организация на дейността и намаляване на транспортните разходи е въведено месечно планиране, изготвяне и утвърждаване на транспортния график.

Дейността в РЗИ се планира и отчита ежеседмично, чрез изготвяне на седмични планове и отчети по отдели. Същите се представят на седмично съвещание при директора на инспекцията, на което се съгласува и график за транспорта, взаимоотношения между структурните звена и решаване и обсъждане на проблеми. След приключване на всяко тримесечие се **отчита извършената дейност на ниво служител, отдел, дирекция** и се представят под формата на цифров и текстуален тримесечен отчет, които се разглеждат и обсъждат на съвещания в отделите и на Директорски съвет. Годишен текстуален, аналитичен отчет за изпълнението на целите и задачите изготвя директорът на РЗИ и го представя в МЗ.

Контрол над служителите се извършва ежедневно от началниците на отдели и директорите на дирекции с цел установяване съответствието на извършената работа (по обем и качество) с текущите им задачи.

Ръководителите на структурните звена контролират обема, качеството и сроковете за изпълнението на дейностите и поставените задачи, чрез проверки по документи и на място в обектите.

Спазването на сроковете по административните процедури се осигурява с отразяване в електронната деловодна система и по йерархичен административен ред. Контрол се осъществява от ръководителите на звена.

През годината няма установени нарушения на трудовата дисциплина и етичния кодекс.

Изпълнени са отговорностите за **работа при бедствия, аварии и кризи** /БАК/. Извършени са всички дейности по проучване на потенциалните рискове за здравето на

населението при бедствия, аварии и инциденти от невоенен характер, потребностите от медицинска помощ, ресурсите на лечебната мрежа и разработени плановете за медицинското осигуряване на населението. През м.март, е проведено едно заседание на областния съвет за медицинско осигуряване към РЗИ за готовността на лечебните заведения за работа при пандемична обстановка.

Директорският съвет функционира като съвещателен орган към директора и дейността му се осъществява по утвърдени правила. Проведени са планираните 5 заседания, за които са изготвени протоколи. Обсъдени са въпроси, свързани със двукратно формиране на нови заплати на персонала в началото на годината и от 1 август, промени във вътрешнонормативни документи, въпроси на административното обслужване, правилата за пропусквателния режим в сградата. Традиционно се отчита и анализира дейността на звената на тримесечия и необходимостта от корекции в годишния план.

Комитетът по условия на труд (КУТ) работи ефективно. Заседанията на комитета се провеждат на всяко тримесечие. Сключен е договор със служба по трудова медицина. Съвместно със СТМ е извършена оценка на риска на работните места и са осигурени лични предпазни средства и работно облекло, вкл. и за превенция на Ковид-19. Поддържа се Регистър на трудовите злополуки, съгласно Наредбата за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки и през 2020 г. няма регистрирани такива. Провеждат се начален и периодични инструктажи на служителите по безопасност при работа.

Работа в екип, зачитане интересите на служителите, принципност, справедливост и прозрачност, утвърдени в организационните правила, са базата на която работи ръководството на РЗИ-Смолян. През тази година са положени усилия за създаване на безопасни условия на работа съобразени с противоепидемичните мерки срещу Ковид-19, с цел опазване здравето на служителите.

КВАЛИФИКАЦИЯ НА КАДРИТЕ

В началото на 2020 г. за повишаване квалификацията на служителите на инспекцията се изготви и утвърди план от директора, включващ тематични курсове и обучения за професионално и служебно развитие по програми на ИПА и НЦОЗА. С оглед въведените мерки и действията по време на извънредното положение и извънредната епидемична обстановка, те се осъществиха предимно в електронна среда.

Посетени са **6** външни специализирани обучения от **11** служители в следните организации: ИПА - 4; МЗ - 1; ДКСИ – 1. Взето е участие в 15 уебинара на различни теми. Един инспектор повишава образованието си за степен магистър във ФОЗ към МУ Пловдив.

Проведено е вътрешно първоначално обучение за работа с класифицирана информация на служителите от ОЕ „РЗИ-Смолян“.

През отчетният период инспекцията успешно защити и сключи договор за изпълнение на проект „Специализирани обучения за служителите от Регионална здравна инспекция – Смолян“ финансиран от ОП „Добро управление“. Проектът има за цел да се подобрят знанията и уменията на служителите от РЗИ – Смолян, чрез предоставяне на 7 броя специализирани обучения, за по-добро управление, предоставяне на по-качествени услуги за гражданите и бизнеса и организиране и ефективно осъществяване на държавната здравна политика на територията на Смолянска област. Предвид усложнената епидемична обстановка, се взе решение изпълнението на проекта да продължи през следващата година.

За повишаване на квалификацията са важни и перманентната самоподготовка и обмен на добри практики с колеги от други РЗИ.

ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ

През годината в резултат на системни усилия и с подкрепа на МЗ, осигуреността с компютърната техника и развитието на информационната инфраструктура в инспекцията достигна добро ниво, което е база за ефективно прилагане на съвременните информационни технологии за повишаване сигурността и защитата на дигиталната информация в инспекцията. Приключи обновяването на технологичната среда в инспекцията – от работещите 61 компютърни системи, 27 са нови от висок клас, преинсталирани са с нов софтуер – windows 10 и офис 2016 и са присъединени към домейна на РЗИ-Смолян. В експлоатация са 3 нови МФУ, 6 скенера, от който 4 нови документални, нов мрежови сторидж и защитна стена, които с 3 г. лиценз на антивирусната програма осигуряват високо ниво на сигурност на информацията. В началото на 2021 г. се очаква доставка на 8 броя таблети и софтуер за целите на държавния здравен контрол, чрез който ще се автоматизира процеса по отчитане на проверките и обновяване на данните в Регистъра на обектите с обществено предназначение. Наред с новата техника, част от принтерите и МФУ са морално и физически остарели. Във връзка с Covid-19 някои от тях бяха силно натоварени и в прогнозните планове по ИКТ за следващите години залагаме средства за поетапна подмяна.

Работещите станции са с актуална ОС Windows 10, офис пакет 2016 и са защитени с антивирусен софтуер.

Завърши Структурното окабеляване на сградата, с което се интегрираха всички комуникационни, информационни, сигнални и контролни кабели в една консолидирана кабелна система.

Обобщена и подадена в срок са информацията за годишния отчет на РЗИ в Интегрираната информационна система на държавната администрация (ИИСДА). Своевременно се актуализираха данните за РЗИ-Смолян в Административния регистър на Р България: административна структура и ръководни органи, административни услуги, конкурси. Поради промяна на нормативната база са направени корекции в 5 административни услуги.

Публикуваните набори от данни в Портала за отворени данни на Р България са поддържани в актуално състояние при защита на личните данни. Осигурен е достъп до тях в машинночетим - отворен формат.

В изпълнение на Закона за електронно управление е: предоставена информация на системния интегратор, свързана с утвърдени проекти и бюджетни разходи за планираните дейности по системна интеграция през 2020 г.; текущо са актуализирани данните в Регистъра на информационните ресурси на ДАЕУ (РИР); изготвени са бюджетни прогнози за 2021-2023 г. в областта на електронното управление и информационните и комуникационните технологии (ИКТ); осъществяван е електронен обмен на документи с кореспонденти, участващи в СЕОС; организиран е електронен документооборот на чувствителна информация с кореспонденти, които не са присъединени към СЕОС – аптеки, граждани и др.; информацията за месечния/тримесечния трансфер по СЕОС е подавана в срок.

Чрез електронни платформи отговорните служители подаваха в срок изискуемата информация към НАП (*уведомления за трудови договори, осигурителни декларации Обр.1, декларация по ЗКПО, данни, свързани с контрола на горивата, публични вземания*), НСИ (*годишен отчет, бизнес статистика*), НОИ (*болнични*) МФ (*договори на стойност, равна или надвишаваща 30 000 лв. и предстоящи разплащания по тях*); ДАЕУ (*регистър на информационните ресурси*), МС (достъп до обществена информация); извличани са свидетелства за съдимост по служебен път.

През м. ноември 2020 г. РЗИ Смолян се присъедини към електронни административни услуги (ЕАУ), разработени от ДАЕУ чрез Единния модел за заявяване, заплащане и предоставяне на ЕАУ, а вкрая на годината е създадена техническа възможност за подписване на електронен документ в средата на ИС Евентис.

Подновени са договори за осигуряване на лиценз и/или поддръжка на информационни системи, компютърна техника и комуникационна свързаност.

Редовно е обновявана интернет страницата на инспекцията. Публикувани са ежедневни данни за заболяемостта от Covid-19 в област Смолян, текущи, извънредни и др. съобщения или материали.

Извършени са редица дейности за повишаване нивото на мрежовата и информационната сигурност в РЗИ: изградена е нова локална мрежа, осигуряваща централно захранване на мрежовите елементи и елиминиране на възможностите за прекъсване или нерегламентиран достъп; изведен е от експлоатация сървър 2003 Eserver xSeries 235, морално и физически износен и са създадени нови споделени мрежови пространства за съхранение на информация; осигурена е надеждна антивирусна защита на работните станции компютърните станции работят с актуална операционна система Windows 10, която се обновява автоматично; актуализирани са схемите на локалната мрежа и правата за достъп на служителите.

Организирано е архивиране на базите данни: програмен продукт (ПП) за отчитане движението на биопродуктите в НЗБ, ПП Труд и работна заплата „ТЕРЕС“, бекъп на сървъра.

През 2020 г. не са регистрирани инциденти с мрежовата и информационната сигурност и няма инциденти, водещи до продължително прекъсване на деловодната дейност и обмен.

Основната част от електронната дейност на инспекцията се осъществява чрез уеб-базирани информационни системи, поради което интернет свързаността е предпоставка за нормален работен процес. Сред дейностите са:

- деловодна дейност; счетоводство и УЧР;
- медицинска експертиза, отчитане на суицидните действия, медицинска статистика;
- надзор на заболеваемостта: covid-19, грип, морбили, паротит и рубеола, остра вяла парализа;
- бързо съобщаване в ЕС; отчитане качеството на питейните води; национални регистри: източниците на ЕМП, дрогерии;
- електронна отчетност към НАП, НОИ, НСИ, МФ, ДАЕУ и др.; достъп до данни на други администрации, сигурно електронно връчване;

От съображения за киберсигурност на служителите са осигурени КЕП за идентификация при вход в уеб-системите (там, където е приложимо).

През 2020 г. стартираха **Информационна система за контрол на медицинската експертиза**, която обслужва цялостния процес по освидетелстване/преосвидетелстване пред органите на медицинската експертиза и **Национална информационна система Covid-19**, осигуряваща обменът на данни между лаборатории, РЗИ, ЛЗБП, ОПЛ и граничния здравен контрол. РЗИ – Смолян оказа методическа помощ на звената от областта за регистрация в системата, за своевременно и коректно вписване на изискуемата информация и упражни контрол.

За противодействие на корупцията през годината: В гишето за административното обслужване е осигурена информация за сроковете, цените и изискванията за получаване на съответната услуга; Издадена е заповед за разпределяне на контролираните обекти и е извършена ротация на служителите; Актуализирани са Вътрешните правила за административно-наказателното производство с цел намаляване на риска от корупционни прояви; Изпратено е предложение до МЗ за промени в нормативната база, с цел усъвършенстване и повишаване ефективността в работа на РЗИ; Всички служители са подали декларациите по ЗПКОНПИ, които са публикувани в интернет страницата на инспекцията и са попълнили декларации за спазване на Етичния кодекс, опреснени са познанията им за етичните принципи и правила за поведение на държавния служител; Направена е оценка на почтеността на служителите; Публикуват се своевременно обявленията за конкурси за държавни служители; Актуализира се раздел „Антикорупция“ на интернет страницата на инспекцията.

За осигуряване на ефективна защита на личните данни, обработвани в изпълнение на законово регламентираните задължения на РЗИ и при предоставянето на административни услуги, са прилагани стриктно **Регламент (ЕС) 2016/679 на ЕП и на Съвета от 27 април 2016 година** относно защитата на физическите лица във връзка с

обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни (Общ регламент относно защитата на данните/GDPR) и Закона за защита на личните данни. Определено е длъжностно лице по защита на данните и е уведомена Комисията за защита на личните данни; Разработен е електронен регистър с категориите дейности по обработване на личните данни; Актуализирни са Вътрешни правила по защита на личните данни и политиката за поверителност на личните данни

Правната помощ в РЗИ–Смолян се осигурява от юрист по договор. Той осъществява процесуалното представителство на РЗИ пред органите на съдебната власт и оказва правна помощ при решаване на проблеми, свързани с дейността на РЗИ. Юристът изпълнява и предварителен контрол по законосъобразността на договорите, по които РЗИ е страна и граждански договори. Създадена е организация за срочно завеждане и връчване на административно-наказателните преписки, както и за изпращане на наказателните постановления за принудително събиране до НАП в сроковете, утвърдени с ДОПК. Със заповед са определени двама служители – гл. счетоводител и гл. експерт, за работа със системата за електронно регистриране на НП.

Наказателната дейност през годината бележи ръст. За нарушения_с реален здравен риск са издадени **12 заповеди** и **29, 48 часови предписания за спиране експлоатацията** на обекти или части от тях или реализацията на стоки и продукти. Съставени са **78 акта за административни нарушения.** Издадени са **69 наказателни постановления** на обща стойност 26 200 лв., при 39 за 2019 г. и увеличение - 56,6%. Средната сума на едно наказателно постановление е 380 лв. 57 от НП са по чл.63 от Закона за здравето, за неспазване на противоепидемичните мерки. Доброволно платени са 19 НП, на стойност 4 900 лв., в т.ч. събраните от НАП. Броят им се задържа на нивото на 2019г. Запазва се съотношението 2:1 на броят на изпратените НП в НАП за принудително събиране и платените в РЗИ.

. **ПОКАЗАТЕЛИ**	**2017 г.**	**2018 г.**	**2019 г.**	**2020 г.**
Брой издадени през периода наказателни постановления	**54**	**20**	**39**	**69**
Сума в лева на издадените НП по глоби и имуществени санкции	18 760 лв.	10 125лв.	19 650лв.	26 200 лв.
Брой връчени през периода НП	**46**	**19**	**36**	**49**
Сума в лева на глобите и имуществените санкции по връчените през периода НП	18 760 лв.	9 825лв.	16 050лв	20 900 лв.
Брой доброволно платени през периода НП в РЗИ	**17**	**8**	**17**	**19**
Сума в лева на доброволно платените през периода НП в РЗИ	3 600 лв.	1 875 лв.	2 450лв.	4 900 лв.
Брой изпратени през периода НП за принудително събиране	**24**	**21**	**19**	**22**
Преведена сума в лв. през периода от НАП на РЗИ в резултат на принудително събиране	0	9441,03 лв.	7 420,85 лв.	11 579 лв.

Обжалваните НП са 6, на стойност 4500 лв. От тях 3 са потвърдени и 3 са в процедура. Причините за отменянето на НП, издадени от директора на РЗИ – Смолян са предимно различни процесуални нарушения.

Жалби

През 2020 г. са постъпили общо **140** жалби, от които **16** основателни, **82** неоснователни и **42** пренасочени по компетентност към други ведомства.

По ДЗК са постъпили 118 жалби, от които **42** са пренасочени по компетентност. От останалите **76** само **16** са основателни. **12** от тях са за неспазване на противоепидемичните мерки.

Общо **22 са жалбите към дирекция Медицински дейности** – **9** от тях са в обсега на медицинската експертиза, **8** по Закона за здравето, **3** по ЗЛЗ и по **1** по ЗЗО и ЗКНВП, всички неоснователни.

За всяка жалба е извършена задълбочена проверка за изясняване на всички факти и е изготвян отговор в срок. В случаите на установено нарушение е предприета мярка за административна принуда.

Организацията на административното обслужване и предоставяне на услугите са разписани в утвърдените „Вътрешни правила за реда и организацията на административното обслужване в РЗИ-Смолян“, Харта на клиента и още 34 вътрешнонормативни документа, от които **6** са комплексни (вътрешни) и изготвени съвместно с РИОСВ, ИАЛ, ИАМН, РЗИОК и др. Всички се основават на Административнопроцесуалния кодекс, Закона за администрацията, Закон за достъп до обществена информация, Закон за електронното управление, Наредбата за административното обслужване, Наредбата за административния регистър и др.

Административното обслужване се осъществява на принципа на „едно гише” и „комплексно административно обслужване”, като се извършва в две административни сгради – на РЗИ-Смолян и стоматологичната поликлиника – РКМЕ. Осигурен е непрекъсваем режим на работа с потребителите в рамките на обявеното за звеното работно време, както за „едното гише“, така и за касата. Те работят за улеснение на гражданите от 8.30 до 17.00 часа без прекъсване

За ограничаване разпространението на COVID-19, с обявяване на извънредно положение, се промени начинът за комуникация с граждани и организации с администрацията на РЗИ, като са осигурени възможности за дистанционни административни услуги чрез подаване на документи по електронна поща; системата за сигурно електронно връчване, чрез лицензиран пощенски оператор. Въведени са засилени противоепидемичен мерки на работното място, в това число „филтър“ преди започване на работа, дезинфекция, проветряване, инструктаж за спазване на лична хигиена, недопускане на служители или външни лица с прояви на остри респираторни заболявания.

Документооборотът в инспекцията е организиран чрез автоматизирана електронна система Евентис R07, в която се обработват всички постъпили документи и

се гарантира прозрачността в работата на администрацията В деловодната система са регистрирани **18 526** бр. документи, с **5 256** повече от 2019 г., администрирани са **11 574** услуги. По канала за електронен обмен са изпратени **1377** бр. и са получени **1764** бр. Автоматичният документооборот и регистрираните с него проблеми се отчитат тримесечно на ДАЕУ.

От края на 2020 г. РЗИ-Смолян се включи в Единния портал за достъп до електронни административни услуги на ДАЕУ. В тестови период са 10 електронни административни услуги от ниво III и IV, които ще предоставят автоматизиран процес по заявяването, заплащането и предоставянето им. За пълноценно използване на електронните услуги, предлагани от Регионална здравна инспекция - Смолян, е необходим ПИК код от или Квалифициран електронен подпис. Необходима е и безплатна регистрация в Системата за сигурно електронно връчване на адрес.

Запазва се тенденцията да постъпват около 20 заявления за достъп до обществена информация за година**.** За годината те са **22 броя** от фирми, общински и държавни структури, НПО и граждани и са свързани с получаване на служебна информация, относно отчетността на институцията и контролна дейност на администрацията, във връзка с пандемията – разпределение на лекарства за лечение на Ковид 19, информация за лечебни структури за лечението му. Отговорите са изготвени в 14-дневен срок.

Всички административни услуги са предоставяни в срок при спазени изисквания за законосъобразност. Най-голям относителен дял от предоставените услуги заемат регистрация и заверка на ЛЗК- 44,24 %, лабораторните анализи – 23,55%, здравна оценка на седмичните учебни разписания – 7%

Няма обжалвани по реда на Закона за административните нарушения и наказания, както и оплаквания от граждани за лошо обслужване. Не са получавани сигнали за корупция в поставената пощенска кутия за сигнали за корупция и в сайта на РЗИ - Смолян.

За подобряване на качеството на административното обслужване ще се работи за внедряване на нови електронни административни услуги и оптимизиране начините за предоставянето им и каналите за получаване на обратна информация от потребителите. Ще се предприемат действия за усъвършенстване на професионалната компетентност на служителите за повишаване на качеството на предоставяната информация в аспект яснота, точност и пълнота и на собствените стандарти за административно обслужване.

БЮДЖЕТ И ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ

Бюджетът на РЗИ-Смолян за 2020 г. възлиза на 1 321 827 лв., в т.ч.:

- заплати, допълнителни възнаграждения и осигуровки- 950 859 лв.
- издръжка - 330 000 лв.
- капиталови разходи – 40 968 лв.

В края на годината относителният дял на средствата за заплати е 71,94 %, при 76,38 % за 2019 г. Средствата за „Персонал“ са завишени със 161 963 лв. и осигурени ДМА в размер на 40 968 лв.

Приходите се формират от субсидии от републикански бюджет; такси за извършени услуги на физически и юридически лица; административни глоби и санкции по наказателни постановления; приходи от наеми. **Реализирани са приходи** в размер на 56 878 лв., което е 56,88% от планирания годишен размер. Изпълнението на плана през 2020 година е по-ниско от миналогодишното с 9284 лв., поради по-малкото приходи от държавни такси. Намалението им е следствие на обявеното извънредно положение, особено в месеците март и април. За отчетния период приходите от глоби бележат ръст, благодарение на засилване контролната дейност за спазване на противоепидемичните мерки. За поредна година е невъзможно да се изпълни плана за приходите, тъй като при определянето им не се отчитат настъпили промени в нормативната уредба. Запазва се структурата на приходите, най-голям дял се пада на тези от такси - 83%.

Финансово годината приключи без неразплатени задължения. **Разходите през 2020 г.** са осъществени при спазване на принципа на икономичност, ефективност и целесъобразност, предварителен контрол за законосъобразност и системата на двойния подпис.

Разходите за заплати, допълнителни възнаграждения и осигурителни вноски са в общ размер на **950 859 лв.,** при план **977 212 лв.** или **97,30** % изпълнение от планирания годишен размер. Спрямо 2019 г. те са с **20,53%** повече.

Средната годишна работна заплата на 1 лице от персонала е представена на таблицата.

показатели	**за 2018 г.**	**за 2019 г.**	**за 2020 г.**
средна годишна брутна заплата в т.ч.	**8 912**	**10 413 (+16.8%)**	**12 521 (+20.24%)**
по трудови правоотношения	9 953	11 300	12 921
по служебни правоотношения	8 617	10 166	12 411
издръжка на 1 лице от персонала	**3 099**	**3440**	**5760**

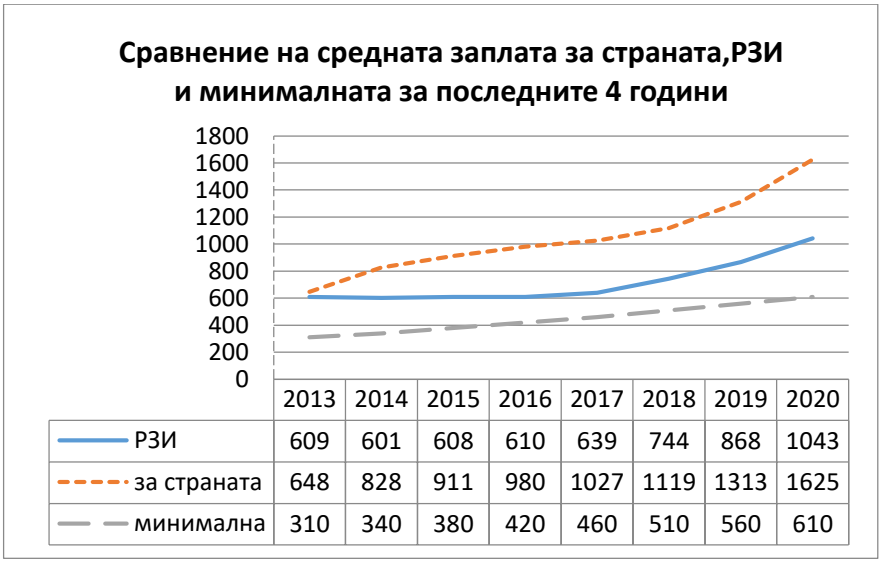

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
РЗИ	609	601	608	610	639	744	868	1043
за страната	648	828	911	980	1027	1119	1313	1625
минимална	310	340	380	420	460	510	560	610

Изплатената средна работна месечна заплата през 2020 г. в инспекцията е **1043** лв., с ръст от **20,24%** спрямо 2019 г.

През последните две години заплатите нарастнаха общо над 30% и въпреки това СРЗ на РЗИ-Смолян изостава с **35,81%** от средната за страната, което показва изоставане в размера на работните заплати, демотивиращо е за служителите и непривлекателно за нови добри специалисти, от каквито инспекцията има остра нужда и епидемичната обстановка го изисква.

По проект BG05M9OP001-1.099-0001 „Подкрепа на работещите в системата на здравеопазването в условия на заплаха за общественото здраве от COVID-19“ финансиран по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г. са изплатени 279 000лв. на служители работили на първа линия.

Отчетените разходи за издръжка са в размер на **322 540** лв., при план **290 855** лв., което е **107,64**% от предвидените за 2020 г. средства, т.е. реализиран преразход на средствата за издръжка в размер на **31 685** лв. Преразходът е покрит от реализираната икономия от перо персонал.

Отпуснати са целеви средства за създаване на оперативен резерв от лични предпазни средства, защитно облекло, бързи тестове за антитела и антиген, лабораторни консумативи. В структурно отношение те са с най-голям относителен дял от разходите на стойност **114 494 лв.**, което е **38,20** % от отчетените разходи, следват външни услуги – **85 044** лв., което с **28,38**% от разходи за издръжка, следвани от разходите за ел. и топло енергия, вода и горива – **61 144** лв. (**20,41%)**

Със заповед на Министъра на здравеопазването са отпуснати и трансформирани средства за капиталови разходи в размер на **40 968** лв. След пазарни проучвания са закупени 8 броя компютърни таблети и софтуер за нуждите на здравния контрол на обща стойност **9 600 лв.,** 1 бр. фризер поддържащ ултра ниски температури, софтуер за непрекъснат температурен мониторинг на фризера, UPS устройство на обща стойност **27 084 лв.** и сух стерилизатор на стойност **– 4 284 лв.**

Получени са значителни придобивки, необходими за изпълнение на дейността. На 100% са усвоени и средствата за дейности по национални профилактични програми.

Финансовото управление и контрол е цялостен процес, интегриран в дейността на РЗИ. Въведена е **Система за финансово управление и контрол (СФУК)**, включваща политики и процедури, адаптирани към дейността на инспекцията и осъществявани от ръководството и всички служители Изготвен е доклад за състоянието на СФУК и е попълнен Въпросник за състоянието на системата през 2019 г., изпратен в срок в МЗ.

СТОПАНСКО ОБСЛУЖВАНЕ

Инспекцията разполага с хубава сграда на три етажа в центъра на града. Строена е специално за ХЕИ през 1963 г. Поддържана е и е в много добро състояние заедно с прилежащите й територии. Удовлетворява нуждите ни за момента. Предвижда се преустройство на приземния етаж за целите на РКМЕ, с което ще се създадат по-добри условия за работа и улеснен достъп на хората с увреждания. Масивна, неизползваема сграда има инспекцията и в гр. Мадан, за която в края на 2019 година е предложено на МЗ да започне процедура за предоставяне за ползване на община Мадан, поради отпаднала за нас необходимост. Не сме информирани за развитието на процеса.

Работните кабинети са обзаведени и оборудвани с необходимите мебели и техника и създават комфортни условия на труд. Осигурено е локално парно отопление през студените месеци на годината. Достъпът до входа на сградата е адаптиран съгласно изискванията за достъпна среда в урбанизирани територии. Осигурен е стълбищен робот, за достъп на хора с увреждания до всеки етаж на сградата. През годината са извършени подобрения и във връзка с противоепидемичните мерки - ремонт на помещение за пробовземна, фронт офисите в РКМЕ и деловодството са снабдени със защитни прегради. Извършиха се и текущ ремонт на покрива, почистване на улуците. За съхранение на ваксината против Ковид-19 е закупен и инсталиран фризер поддържащ ултра ниски температури. Обособено е специално помещение, свързан е към компютър със софтуер за регистриране и документиране на температурните данни, UPS устройство и е включен към ел.мрежа поддържана от генератора с автоматичен пуск.

Извършена е метрологична проверка на манометри, клапани на автоклави. Пожарогасителите са проверени, презаредени и поставени на указаните места.

Застраховано е имущество, стопанисвано от РЗИ-Смолян (сграден фонд, машини, съоръжения и оборудване). В инспекцията са въведени противоепидемични мерки, съгласно заповедите на министъра на здравеопазването. Осигурени са добри условия на работа на служителите, периодично са раздавани лични предпазни средства, на 4 места в сградата са поставени диспенсъри с дезинфектанти.

Служителите във филиалите ни в Златоград и Девин използват помещения, предоставени от общините. Осигурени са добри условия за работа.

Извършена е годишна проверка на пожарогасителите /и ежемесечно/, пожарните шлангове и крановете за водно пожарогасене. Редовно е осигуряването на звената с

материали, консумативи, химикали, транспорт, и не е допуснато възпрепятстване на дейността на специализираната администрация.

Чрез сключени договори с външни фирми е осигурена физическа охрана на сградата, СОТ на касата и склада за реактиви, техническия надзор и поддръжката на отоплителната инсталация и котел, доставката на ел. енергия, бензин за служебните автомобили и др.

Поддържат се в изправност системата за осветление, отопление, канализация, телефони, компютърна техника, интернет и противопожарната инсталация. Ежегодно се извършва профилактика на котела за парно отопление и преди отоплителния сезон се профилактиктира инсталацията, от специализирана фирма.

Транспортното обслужване е осигурявано от 4 автомобила, които се поддържат в добро техническо състояние. Всеки автомобил има електронно досие, в което се следи разхода на консумативи, горива, масла, смяна на филтри, застраховки, технически прегледи и ремонтите, снабдени са с GPS системи. Всички автомобили са преминали годишен технически преглед, направени са необходимите застраховки, закупени са винетни стикери. Движението им се извършва съгласно утвърден месечен график, с което се постигна оптимизиране натовареността на автомобилите, с цел икономия на горива. Автопаркът се поддържа в добро състояние, въпреки лошите пътища в областта и много пътувания.

С общите усилия на целия колектив и сериозната работа на ръководството на РЗИ са изпълнени основните задачи в годишния план и огромна по обем работа по овладяване на епидемичния процес на Ковид-19. Не са допуснати груби нарушения на трудовата дисциплина, както и непрофесионално свършена работа. Постигнатото е показано на таблицата за общите показатели на дейността:

Година / Показател	2020 г.	
	план	изпълнение
1. Общ брой проверки	4 519	5 998
2. Среден брой проверки на 1 щ.дл.	72	103
3. Средна кратност на проверките в 1 обект	1.8	2.4
4. Наложени глоби – средно на 1 щ.дл.	200	451.72
5. Собствени приходи на 1 щ.дл.	900	980.67
6. Имунизационен обхват	96%	96
7. % лекари със специалност		67%

Отчита се добро изпълнение на показателите и в условията на пандемията .

ДЕЙНОСТ ЗА ОВЛАДЯВАНЕ НА ЕПИДЕМИЯТА ОТ КОВИД-19

Областта ни е сред първите с регистрирани случаи на заразени с коронавируса/ първият е регистриран на 18 март, на завърнал се от Англия мъж. /Инфекцията е внесена

от завърнали се от чужбина граждани на областта и чуждестранни туристи на Пампорово. Впоследствие вирусът се предава чрез контакти в семействата и на работните места. До края на ИП и разпускането на ПЕМ, епидемичната ситуация е сравнително спокойна. За периода март – май са регистрирани общо 46 позитивни лица. След двете големи производствени огнища в Доспат и Смолян, епидемичната обстановка започна да се влошава и броят на заразените през летните месеци е увеличен за разлика от повечето области в страната. Едва през м. септември броят им намаля значително спрямо много от областите, но за кратко. През октомври, вероятно заради застудяване на времето и учебната година, започна завишаване на случаите с вируса, за да стигне пик през първата седмица на ноември и 14 дневната заболяемост да мине в червената зона на риск. След 5 седмици нарастване, при разширяване на ПЕМ със заповеди на министъра на здравеопазването и на РЗИ, още в края на м. октомври, отчетохме за 3 седмици намаляване на заразените. Започналите религиозни празници и струпване на хора в храмовете, в затворени пространства, вероятно предизвикаха скок в броя на инфектираните през първата седмица на м. декември.

Освен заболяемостта е наблюдаван и друг много важен показател - смъртност. Заедно с леталитета двата показателя са по-високи от тези за страната от началото на епидемията. Наред с по-високата възраст на заразените, наличието на придружаващи заболявания, късно потърсена медицинска помощ, следва да отбележим **и неравнопоставения достъп до медицинска помощ н**а жителите на областта, спрямо тези от големите области, както и в самата ни област **поради утежняващите специфики на областта -** здравни, инфраструктурни, социално-икономически /много на брой и разпръснати селища, населени места без ОПЛ и ОПЛ обслужващи големи райони, струпване на спец помощ в областния град и общински центрове, лоши пътища и нередовен междуградски транспорт и т.н./ **В настоящата ситуация определящ е трудния достъп до ПМП за адекватни терапия и наблюдение.**

За ограничаване разпространението на новия коронавирус, Областният Оперативен щаб, под ръководството на областния управител, на своите редовни заседания обсъжда епидемичната обстановка и предприе мерки за забавяне скоростта на заразяване и възможност на лечебната мрежа да поема нуждаещите се.

През м. април, след Заповед на министъра на здравеопазването, ЛЗБМП реорганизираха дейността си и осигуриха условия за лечение и наблюдение на болни с К-19. С много усилия, обучение на персонала и много труд. Създадени са целеви легла за лечение на болни с Ковид-19 – усложнени и неусложнени. Лечебните заведения са обезпечени с материални ресурси – апаратура, медикаменти, лични предпазни средства. За кратък период от време има дефицит от антикоагуланти. За продължителен период от време е преустановена плановата медицинска дейност.

Със заповеди на РЗИ са определени броят на леглата за всяка болница , не по-малко от 20% от общия им брой и алгоритъма за координация на ЛЗБМП по отношение на болните с Ковид-19. Предоставени на всички ЛЗ са множество информационни и инструктивни материали за вируса, болестта, лечение, ЛПС, оценка на риска от заразяване, дезинфекция и др. изпратени от МЗ. РЗИ обобщава заявките на ЛЗ за ЛПС,

дезинфектанти, към Националния логистичен център, а към МЗ необходимостта от лекарството Ремдесивир.

Стремили сме се да обхванем възможно повече болни с лабораторна диагностика. Извършените ПСР тестове са 7624 , като от м. ноември се улесни достъпа на пациентите до диагностика, с внедрената ПСР технология в лабораторията на МБАЛ“ Бр. Шукеров“. Почти толкова са и направените бързи тестове за АТ и антигенни в лабораториите в областта. От тях 2329 са на персонал и потребители в институциите за социални услуги за възрастни хора в областта, 70 в завод Хроновски, 100 за скрининг на работещи на Пампорово и 350 за масов скрининг за проучване наличие на АТ в областта, с помощта на ОПЛ, отдел Статистика - Смолян и общините. Резултатите от това проучване бяхме поканени да предоставим на европейския клон на СЗО, заедно с направени подобни от РЗИ - Пловдив и Бургас.

По епидемичния надзор до 18.12.20 г. са извършени 1940 проучвания на потвърдени лица с коронавируса, издадени са 6401предписания от които 1940 за изолация на потвърдените случаи, 3672 за карантина на контактни лица и 789 за изолация след дехоспитализация. Във връзка с проследяването им са взети 2410 проби носогърлен секрет за ПСР тест и са извършени 1994 кръвни теста за антитела. Извършена е огромна писмена работа за изготвяне на информации, справки, отчети към МЗ, НЦЗПБ, НЦОЗА. Проведени са множество работни срещи с представители на различни браншове за указване прилагането на ПЕМ.

По контрола на противоепидемичните мерки /ПЕМ/ са извършени 4296 проверки и 690 на карантина, от тях 2714 в обекти с обществено предназначение, търговски обекти 672, 306 ЗОХ, 247 на обществен транспорт и 102 производствени предприятия,

Извършени са и 42 съвместни проверки с други институции. За установено неспазване на мерките са издадени 56 АУАН, 3 48часови предписания за спиране експлоатацията на обекти, преминали в заповеди за спиране, поради масово заразяване на работещите.

Цялата противоепидемична дейност на РЗИ е била прозрачна, в съответствие със заповедите и указанията на МЗ и решенията на Областния оперативен щаб.

Взето е участие в 44 заседания на щаба, 42 брифинга, и от 25 март до м. декември -ежедневно, а след това без почивните дни, се предоставят прессъобщения за новите регистрирани случаи на К-19 в областта. Директорът на РЗИ е отправил 2 обръщения към жителите на областта и на почти всеки брифинг и интервюта, е призовавал хората да бъдат отговорни, да спазват ПЕМ и пазят себе си и околните.

Давана е изчерпателна информация за брой заразени, за наблюдаваните рискови групи, хоспитализираните и починалите. Информациите са коректни, на база данните от НИС за К-19, и съобразявана със защитата на личните данни.

В нашата област се работи прецизно с НИС и информацията ни напълно отговаря на подаденото от лаборатории, болници, РЗИ-и. Понякога се случва по различни причини данните да се забавят и да се съобщят натрупани, в повече от реалната

ежедневна стойност. Неслучайно наблюдаваните показатели за епидемичния процес са на 14 дневна база, не дневна. Отворени сме били за добрите предложения. Извършена е огромна работа по обслужване на въведените информационни системи **ИС Covid-19 - модули: РЗИ, Легла, Лаборатории, Ваксини:** Организиран е процеса по регистрация на потребители от РЗИ, общини, лаборатории и ЛЗБП в областта; Методическа помощ на потребителите при работа с приложенията (*болници, лаборатории, ОПЛ, общини*), Подавана ежедневна информация към МВР и общините, Активно въвеждане на данни в Националната информационна система за борба с COVID-19; коригиране на данни в мигрирали досиета; обучение и контрол на лаборатории, извършващи бързи тестове.

От областният щаб и РЗИ-Смолян са положени усилия за предоставяне на жителите на областта чрез медиите точна информация, анализи и прогнози. За съжаление някои медии непознавайки спецификата на информацията/напр. показателите за смъртност са - обща смъртност, 14 дн.смъртност, смъртност по причини, окончателна, по предварителни данни и т.н./ от различни източници и неправилното интерпретиране правят неверни внушения, всявайки напрежение и недоверие у хората, които са неуместни, особено в тази сложна пандемична ситуация.

От началото на епидемията в областта се работи в добро сътрудничество с областния управител, директора на областната болница, ръководствата на общинските болници, ОД на МВР, РУО и някои общини. Приятна изненада са жестовете на фирма Белотекс от Златоград, която предостави безвъзмездно маски и защитно облекло, а Шевс Клуб- Смолян - топъл обяд на 20 наши служители на първа линия. Проявената грижа към работещите в РЗИ-Смолян е признание за усилията и труда в тази тежка и сложна обстановка, както и мотивация да не се спира.

Надзор на заразните болести

Дирекция „Надзор на заразните болести“ се състои от два отдела – „Противоепидемичен контрол“ и „Медицински изследвания“ . През годината бяха назначени 1 инспектор и 1 мл.експерт, с което бе решен кадровия дефицит, с изключение на трайно незаетата длъжност за началник на отдел МИ, изискваща лекар със специалност. Служителите са опитни, с дълъг стаж и под умелото ръководство на директора изпълниха по- голямата част от планираните и многото допълнителни задачи свързани с овладяването на епидемията от Ковид-19. В работата бяха подпомагани и от служители на всички останали дирекции.

Подлежащите на противоепидемичен контрол обекти са 629 при 586 обекта през предходната година. Извършените проверки са 1612 от които 907 насочени проверки по спазване на разпоредените противоепидемични мерки за ограничаване разпространението на COVID-19. Паралелно са извършвани и проверки във връзка **със ЗИД на ЗЗ за забраната на тютюнопушенето в закрити обществени места в лечебни и детски заведения**, при които не са констатирани нарушения. Оказвана е и организационно-методична помощ на лечебните, детските и учебно-възпитателните заведения основно по проблемите на коронавирусната епидемия.

12% от проверените обекти са обхванати с лабораторен контрол- предимно проби от инструментариум, специална медицинска апаратура и ръце на медицинския персонал. Целенасочено е обръщано повече внимание на специалната медицинска апаратура и инструментариум, ръце на медицинския персонал - важен фактор за възникване на ВБИ. От пробите 0,98% са с отклонения, за сметка на предмети за обслужване на болния и повърхности. След изпълнени предписания за отстраняване на неблагополучията и проведено обучение на персонала за спазване на дезинфекционния режим в обекта, повторните проби са без отклонения. Всички проби от централна стерлизационна са добри.

Поради усложнената епидемична обстановка и спиране дейността на детските заведения се възпрепятства изпълнението на планувания лабораторен контрол на паразитологични проби- 372 при план 620проби.

Издадени са 165 предписания, основно за изпълнение противоепидемичните мерки за ограничаване разпространението на коронавирусната инфекция. За профилактика на кърлежовопреносимите заболявания на кметовете на общини са връчени предписания за извършване на дезакаризации на тревните площи в детски заведения, паркове, стадиони, междублокови пространства и др.

Осъществени са две тематични проверки – за остри вели парализи и за дейността на кабинета за диагностика на контактни на туберкулоза при които няма констатирани нарушения. За резултатите са изпратени доклади в МЗ.

Изпълнени са всички задачи по писмата на МЗ, свързани с Ковид епидемията, както и немалко дейности по изпълнение на **национални профилактични програми:**

Национална програма за превенция и контрол на ХИВ и СПИ:

Съвместно с отдел „ПБПЗ" е работено за намаляване заболеваемостта и повишаване здравната култура на населението. Извършвани са изследвания и изготвяни периодични справки за усвояване на диагностикумите за ХИВ/СПИН и СПИ и заявки за следващ период. Ежемесечно е обобщавана информацията за броя лица изследвани за ХИВ, по пол, възрастови групи, причина за изследването и резултат. Във връзка с отбелязване на деня за безопасно сексуално поведение се обяви седмица на отворените врати за изследване за ХИВ/СПИН в лабораторията на РЗИ. По време на кампанията са изследвани 31 лица. Европейската седмица за изследване на ХИВ и хепатити е отбелязана съвместно с отдел „ПБПЗ" чрез кампания за повишаване информираността на хората, относно предимството на изследването за ХИВ и хепатити, ранното откриване на заразените и своевременното им лечение. Извършени са 489 изследвания за ХИВ, хепатит Б и С. Основно са изследвани бременни жени, хемодиализирани лица, по желание и за документи. Няма установени положителни резултати.

Национална програма за превенция и контрол на туберкуло-зата в Република България"

Всяко тримесечие са провеждани срещи с DOTS мениджъра за областта и завеждащия на Кабинета за лечение и диспансеризация на болни и контактни на туберкулоза към МБАЛ Смолян и се анализират епидемиологичните данни за

туберкулоза в областта, изготвяни са аналитични доклади за извършените дейности и регистрираните случаи.

Национална програма за първична профилактика на рака на маточната шийка

В област Смолян подлежащи на имунизация 12 годишни момичета са 455 и 453 са 13 годишните. По данни на ОПЛ и РЗОК обхванати с първи прием 12 годишни момичета са 9 /2%/ и с втори прием – 13, а от 13 годишните момичета няма отчетени обхванати с първи прием и само 1 момиче с втори прием.

За поредна година се отчита много нисък имунизационния обхват сред целевите групи. Основна причина е негативното отношение на родителите към тази имунизация, страх от поствакcинални реакции и по-голямо доверие на различни публикации в интернет отколкото на медицинските специалисти. Някои от общопрактикуващите лекари не са достатъчно убедителни по отношение на безопасността и ефикасността на ваксината и като цяло остават пасивни по изпълнение на дейностите на националната програма.

Поради епидемичната обстановка и периодично преустановяване дейността на учебните заведения през годината не са провеждани срещи с родители. Информационни материали са разпространявани чрез медицинските специалити в учебните заведения.

Национална програма за подобряване на ваксинопрофилактиката на сезонния грип 2019г.-2022 г.

За повишаване информираността на населението и значимостта на профилактика чрез имунизация се разпространиха информационни материали, предоставени от МЗ. Информирани са всички общопрактикуващи лекари за възможността за прилагане на безплатни ваксини срещу сезонния грип на лица на и над 65г. През 2020г. по националната програма от личните лекари са отчетени 2786 извършени имунизации на лица от целевата група. За 19г колко са били

По повечето от националните програми се работи от години и не срещаме трудности, с изключение на обхващането с ваксината срещу РМШ.

ИМУНОПРОФИЛАКТИКА

Дейностите по имунопрофилактиката са сред приоритетните превантивни дейности. Редовно са осигурявани необходимите количества ваксини за извършване на задължителните имунизации и реимунизации на подлежащите лица. Стриктно се спазват изискванията на хладилната верига при доставяне на биопродукти за провеждане на рутинните имунизации и реимунизации от РЗИ и ОПЛ. РЗИ Смолян разполага с много добра хладилна техника и хладилни чанти за получаване и съхранение на биопродуктите. Редовно се следи и регистрира температурата на съхранение на биопродуктите. И след възстановяване на плановите детски консултации личните лекари създадоха организация за ваксиниране при спазване и на въведените ПЕМ/противоепидемични мерки/. Отчетените от тях задължителни планови

имунизации и реимунизации общо през годината са 12 028 : 4372 имунизации и 7656 реимунизации. Общият имунизационен обхват е **73,6%** при 78,2% за предходната година. **При имунизациите обхватът е 96%** при 97,27% за 2019г., а **при реимунизациите е 62%** / 70,48% за 2019г./. В сравнение с предходната година обхватът е по- нисък. Причините са: епидемичната обстановка по отношение на грип и коронавирусната инфекция, преустановяване на дейността на детските консултации и профилактичните имунизации и реимунизации, като ПЕМ, по заповед на министъра на здравеопазването, отлагането на ваксинации по медицински противопоказания и по причини други. Последните преобладават- миграцията на територията на страната и извън нея; неявяване при ОПЛ, въпреки многократните напомняния от негова страна.

ТАБЛИЦА Обхват при различните ваксини.

Имунизации	**Брой подлежащи / Брой имунизирани**		**Имунизационен обхват %**		
			2020 г.	**2019 г.**	**2018 г.**
Туберкулоза					
- новородени BCG	410	388	94,63	95,44	98,09
Хепатит В					
-първи прием	410	395	96,34	96,36	98,94
-втори прием				100,00	99,17
-трети прием				98,95	92,15
Шесткомпонентна ДТКаХепБПиХИБ					
-първи прием	596	571	95,8	98,29	94,88
-втори прием	599	568	94,82	97,11	92,55
-трети прием	569	554	97,36	97,19	98,16
Пневмококова ваксина					
-първи прием	605	581	96,03	97,78	99,29
-втори прием	438	431	98,4	97,45	94,76
-трети прием	342	324	94,73	96,99	94,40
Морбили, Паротит, Рубеола /Треваксина/					
- деца на 13 месеца	555	523	94,23	97,40	98,06
ОБЩО	**4524**	**4335**	**96%**	**97,25**	**96,57**

През 2020 г. няма съобщени нежелани реакции след ваксинация. От областната специализирана комисия за освобождаване от имунизация, са отложени за по-дълъг период два случая.

Целеви имунизации и реимунизации са:

1. Имунизация срещу бяс - на 22 лица постекспозиционно, наранени от безстопанствени кучета и 1 случай от котка, предимно със средно тежки ухапвания на горни и долни крайници

2. Имунизация срещу коремен тиф – на 6 лица с имунизация и 12 с реимунизация, всички от домове за възрастни лица с психични разстройства.

Препоръчителни имунизации и реимунизации, както следва:

1. Имунизация срещу **човешки папиломен вирус**

- ✓ Момичетата на 12 годишна възраст в областта са 455. От тях с първи прием са обхванати 9 и с втори прием 13.
- ✓ Момичетата на 13 годишна възраст са 453. От тях обхванати с първи прием няма, а с втори прием 1 лице.

Няма отчетени обхванати лица в други възрасти.

2. Имунизация срещу **ротавирусни инфекции**

- ✓ двудозова схема - с първи прием са 303 деца и 269 са получили втори прием.
- ✓ тридозова схема–с първи прием 25 деца, с втори прием 28 и трети прием 28.

3. Имунизация срещу **грип** – общо **2786/** по Нац. Програма/ при 1738лица за 2019г. и 203 за 2018г.; Интересът към ваксината расте и има значителен е ръст на хора с поставена ваксина.

4. Реимунизация срещу **тетанус** при нараняване - 107 лица.

От ваксинопредотвратимите заразни болести е регистриран п един случай на паротит при дете с непълен имунологичен статус.

ЗАРАЗНА ЗАБОЛЯЕМОСТ

През 2020 година на територията на област Смолян са регистрирани общо /без грип и ОРЗ и паразитози/ **2325 остри заразни заболявания** и обща заразна **заболяемост 2245,68%ооо** при заболяемост за 2019г. 672,54%ооо. Значителното завишаване се дължи на регистрираните случаи на COVID-19.

Хоспитализираните в инфекциозно отделение на МБАЛ Смолян и общинските болници са 1277 или 55% от общия брой/за сметка на случаите на COVID-19/ и повечето са били в тежко и средно тежко състояние. Извършени са епидемиологични проучвания на 2035 заразни огнища.

Починалите през годината са 191 лица с коронавирусна инфекция, няма съобщени починали от други заразни болести. Смъртността е **184,48 на 100 000**, при 106,32 за страната и леталитет 9,20% при 3,70% за страната и е най-лош за страната.

В структурата на общата инфекциозна заболеваемост, за разлика от предходната година, преобладават въздушно-капковите инфекции, за сметка на случаите на COVID-19.

Групите инфекции се разпределят по следния начин:

- ✓ с най-висок относителен дял е групата на **въздушно-капкови инфекции**–96,16% срещу 63,61 % за 2019 год**.**
- ✓ на второ място са **чревните инфекции** – 3,27% срещу 33,85% за 2019г.
- ✓ на трето място са **вирусните хепатити** – 0,34% срещу 1,69% за 2019г.
- ✓ групата на **невроинфекциите –** 0,08% срещу 0,42% за 2019г.
- ✓ СПИ през 2020г. са 0,08%, няма регистрирани случаи през 2019г.
- ✓ с най- нисък относителен дял е **ХИВ инфекция** – 0,04% срещу 0,14% за предходната година.

В структурата на общата инфекциозна заболяемост по нозологични единици през 2020 година:

- ✓ COVID-19 с относителен дял 89,24%
- ✓ варицела с относителен дял 6,06%, срещу 55,436% за 2019 г.
- ✓ ентероколитите - 1,46%, срещу 25% за 2019 год.
- ✓ ротавирусен гастроентерит – 1,54% срещу 6,34% за 2019г.

Под 1% - скарлатина, туберкулоза, салмонелоза, вирусни хепатити, вирусни и бактериални менингити и менингоенцефалити и единични случаи на СПИ, ХИВ инфекция. През последните пет години най-ниска заболяемост от въздушно-капкови инфекции се регистрира през 2015 година. Основно промените в заболяемостта са от случаите на варицела и скарлатина. През 2020г. високата заболяемост е в резултат на случаите на коронавирусната инфекция.

Заболелите от грип и ОРЗ през 2020 година са 943 и **заболяемостта е 3410,49** на 10000/ срещу 970 заболели /заболяемост 3471,73 на 10000/ за 2019 г. с най-висока заболяемост във възрастовите групи 0-4г. и 5-14г. Във връзка с достигнати епидемични стойности на заболяемостта до 230,46 на 10 000 и повишения % на отсъстващи ученици, с цел ограничаване на разпространението на инфекциите, след заседание на Регионалният щаб за борба с грип, от 28.01.до 14.2.2021г. се обяви грипна епидемия на територията на областта с предприети противоепидемични мерки в лечебните и детски заведения; грипна ваканция от 28.01. до 07.02.2020г. включително, а от 06.03 до 11.03.21г. във връзка с регистриран нов епидемичен подем на заболявания от грип и ОРЗ, вкл. и пандемично разпространение на COVID-19 със Заповед № РД-01-

114/05.03.2020г. на министъра на здравеопазването, се обяви грипна епидемия на територията на цялата страна от 06.03.2020г. до 11.03.2020г. От изследваните в НЦЗПБ

10 носогърлени секрети от пациенти с грипоподобни оплаквания при 6 се доказаха грипни вируси: 1 тип A/H1N1/, 4 – A / H3N2/ и 1 – тип В. Съобщен е един случай на починал от усложнения на грип - A/H1N1/.

Регистрирани са 2075 случая на COVID-19 и заболяемост 2004,21%ооо. По пол заболелите са 47,51 % мъже и 52,48% жени. 72,5% са на възраст над 50години, а до 19г. засегнатите са 2%.

Първите случаи са на лице пристигнало от рискова зона и персонал от обекти в к.к. Пампорово. До м. юни са регистрирани само 43 случая, основно в общини Смолян, Чепеларе, Неделино и единични случаи в Девин, Мадан, Рудозем. След отмяната на извънредното положение и отбелязване на религиозни и абитуриентски празници започна завишаване на случаите в общини Доспат, Смолян, Мадан, Рудозем. Най-големият брой потвърдени случаи са регистрирани през последното тримесечие на годината, когато разпространението е повсеместно. Засегнати са в различна степен организирани колективи – производствени предприятия, шивашки цехове, детски заведения и институции за предоставяне на социални услуги. Регистрирани са две големи епидемични огнища на **COVID-19** в 2 производствени предприятия**:**

- ✓ **цех за играчки за шоколадови яйца в гр.Доспат на фирма „Наталия ММ“** - със заразени 97 лица: 53 работници от изследвани 223 работници в цеха и 42 от 187 контактни лица. Всички с положителни проби са поставени в изолация, а контактните им са карантинирани. Издадени са 438 предписания, от тях 327 на контактните лица.
- ✓ **завод за автомобилни части „Хроновски“ гр. Смолян** - с общо потвърдените случаи 105**.** първоначално 11 случая на COVID – 19 и още 94 при изследвани по инициатива на работодателя 377 работника. Предприети са противоепидемични мерки за ограничаване разпространението на инфекцията при двата взрива, вкл. и преустановена дейност на цеха за играчки и отделни производствени линии в завода.

Предполагаемият източник на заразата и в двата случая е болен човек или заразоносител. Заразените лица са пренесли заразата в организирания колектив по време на пътуването до работното място с осигурения служебен транспорт и контактите във времето на регламентираните почивки.

В институции за предоставяне на социални услуги- домове и от са **регистрирани 22 случая на COVID-19, о**т тях 14 случая са от персонала и 8 при потребителите. В резултат на периодично извършвани тестове за антитела и антигени, а при необходимост и PCR тестове, на персонал и потребители на социални услуги, в петте институции в областта, както и своевременното изолиране на заразени, не позволихме масово разпространение на инфекцията при най-уязвимите хора. Средно месечно са обхващани с изследвания по 426 лица, от тях 157 персонал и 269 потребители.

При всички потвърдени случаи през отчетния период е извършено епидемиологично проучване, установени са контактните лица и са издадени предписания за изолация и карантина.

Хоспитализирани в лечебни заведения за болнична помощ са 57% от позитивните. Останалите са били на домашно лечение, наблюдение от личния лекар и изолация.

От наблюдаваните рискови групи са регистрирани: **140 случая на заразен медицински персонал** /6,74% от общия брой заразени лица/ в различни лечебни заведения на територията на областта. Основно заразяването е ставало извън лечебното заведение или при незащитен контакт между персонала. Предприети са противоепидемични мерки за недопускане вътреболнично разпространение на инфекцията.

Регистрираните смъртност 184,48 на 100 000 и леталитет 9,20%, са по-високи от средните за страната. Средната възраст на починалите лица е 71,3. Едва 5,2% са под 50г. възраст. По пол са 112 мъже/58,63%/ и 79 жени /41,36%/. В ЛЗБП са починали 181 лица, в ЛЗИБП – 1 лице и в дома и след дехоспитализация – 9 лица. При 39,47% от починалите лица е имало необходимост от интензивно лечение и апаратна вентилация в ОАИЛ и при 42% е провеждана кислородна терапия, но без необходимост от интензивно лечение. При 89% от починалите лица са установени по няколко придружаващи заболявания. Най-често срещани са сърдечни, артериална хипертония, диабет и хронични белодробни заболявания.

Сред причините за по-високата смъртност са напредналата възраст, множество придружаващи заболявания на болните, както и късно потърсената медицинска помощ. Вероятно и поради затруднен достъп до лечебни заведения в отдалечените населени места на областта.

ЧРЕВНИ ИНФЕКЦИИ

През последните пет години не се наблюдава съществена динамика в чревната заразна заболеваемост в област Смолян. През 2020г. заболеляемостта е значително снижена или заболелите са 76, което формира 73,4 %ооо заболеваемост срещу 227,65%ооо за 2019г. И през тази година са регистрирани случаи целогодишно.

В структурата на чревните инфекции най-висок е относителният дял на ротавирусните гастроентерити – 47,36%, следвани от ентероколитите – 44,73%, салмонелозите – 6,57% и шигелози-1,31%.

Разпределението на заболелите по възрастови групи свидетелства за по-големия брой заболели и през 2020 година от чревни инфекции деца на възраст от 0 до 14 години и възрастни над 55 години – 80,26%.

През отчетния период няма регистрирани епидемични взривове от чревни инфекции.

Заболяемостта от паразитози в областта традиционно е ниска, вкл. и от **ехинококоза,** която в последните 10 години е под средната за страната. За 2020г. са регистрирани 2 случая, 1 от тях е рецидив. З**аболяемостта е 0,96 при 0.95 %ооо** , 0,93/18г. и 3,66/17 г./..

От другите паразитози обичайно има единични случаи. Същото се установява и при обследванията на децата в детските заведения за ентеробиоза и жиардиаза.

Няма регистрирани случаи на трихинелоза и изследвани за внесена малария.

ВЪТРЕБОЛНИЧНИ ИНФЕКЦИИ

Във всички лечебни заведения в областта са създадени комисии по ВБИ съгласно Закона за лечебните заведения и Наредба № 3 / 08.03.2013г. за утвърждаване на медицински стандарт по превенция и контрол на вътреболничните инфекции. Всяко лечебно заведение разполага с годишна програма за профилактика и контрол на ВБИ и програма за ограничаване на АМР.

През 2020 година не се наблюдава някаква съществена динамика в регистрираните инфекции свързани с медицинското обслужване в лечебните заведения за болнична помощ в област Смолян и в тяхната нозологична и етиологична структура в сравнение с предходната година. По-голям процент от регистрираните нозокомиални инфекции са микробиологично доказани. Най-много са случаите в ОАИЛ и ХО. Водещи в ОАИЛ са инфекциите на долни дихателни пътища, различни от пневмония, а в ХО – инфекции на хирургичното място и с водещо участие в етиологичната структура съответно на Ешерихия коли, Кандида, Стаф. ауреус и Ацинетобактер.

Поддържа се недостатъчно ниво на регистрация на ВБИ, особено това се отнася за общинските болници, в които за поредна година няма регистрирани инфекции, свързани с медицинското обслужване. До известна степен това се дължи на по-малкия брой хоспитализирани пациенти, липсата на интензивни отделения и тежко болни и краткия престой на болните в лечебното заведение.

В **отдел "Медицински изследвания"** се извършват клинични микробиологични, паразитологични и серологични изследвания. Експертите в отдела са дългогодишни и опитни специалисти и се справят много добре. Към 31.12.2020 г. остава трайно вакантна длъжността на началник на отдела. На граждански договор работи специалист-паразитолог. През 2020г значително е намален броят на изследваните проби. Нисък е обхватът на изследване на организираните детски колективи ,тъй като дълго време не работеха заради въведените ограничения при епидемичната обстановка.. Екипът на отдел МИ беше ангажиран основно с дейности в помощ на отдел ПЕК. През годината всички постъпили в отдела проби са изработени качествено и своевременно.

МЕДИЦИНСКИ ДЕЙНОСТИ

Основните цели в дейността на дирекцията през 2020година са традиционните повишаване на качеството и гарантиране достъпността до медицинска помощ за населението от област Смолян и защита правата на пациентите, чрез постоянен контрол и мониторинг върху дейността на лечебните заведения за спазване на утвърдените от Министъра на здравеопазването медицински стандарти и на изискванията на здравното законодателство, както и **посрещане на потребностите за овладяване на епидемичната ситуация от Ковид-19 от лечебните заведения в областта.**

Дирекция „Медицински дейности“ има 11 щатни длъжности, от които 1 незаета, на директор на дирекция. През годината е работено с дефицит на служители поради дългосрочни отсъствия на един инспектор и на директора на дирекцията. Назначени са двама нови – един главен инспектор- лекар и един младши експерт, отговорник по ОМП. Отговорно и под напрежение се работи в дирекцията поради многото искани справки и допълнителни задачи от МЗ, големия брой жалби на граждани, обучение на новопостъпилите специалисти, промени в нормативната уредба. Поради приоритизиране на дейности свързани с К-19, са изпълнени основните планирани и много допълнителни задачи във връзка със заповедите на министъра на здравеопазването за противоепидемичните мерки.

Медицинското обслужване в областта запазва облика си и през 2020г. г. На територията на областта подлежат на контрол от РЗИ:

Лечебни заведения	Брой обекти към 01.01. 2017 г.	Брой обекти към 01.01. 2018 г.	Брой обекти към 01.01. 2019 г.	Брой обекти към 01.01. 2020 г.
Лечебни заведения за болнична помощ	8	8	8	8
Лечебни заведения за първична медицинска помощ	75	74	69	69
Лечебни заведения за първична дентална помощ	132	132	118	120
Лечебни заведения за специализирана медицинска помопомощ, в т.ч. МЦ, МДЦ, ДКЦ	96	87	77	77
Медшко-диагностични лаборатории	8	8	7	7
Медико-технически лаборатории	21	22	20	20
Хосписи	1	1	1	1

Регистрирани лица, упражняващи неконвенционални методи за благоприятно повлияване на индивидуалното здраве	3	3	3	4
ЦСМП и филиали	10	10	10	10
Аптеки	53	53	52	52
Дрогерии				57
Медиинска администрация	10	10	10	10
Състави на ТЕЛК	1	1	1	1
Общо	**418**	**409**	**376**	**436**

През 2020 са извършени дейности по **10** регистрации и **14** пререгистрации. Няма отказани, както и през предходните години. Извършените регистрации, пререгистрации и заличавания са предадени срещу подпис на управителите на ЛЗ с изключение на заличаванията при смъртен изход, които са поставени в досиетата на ЛЗ. Няма проблеми в дейността ни с ИАМН. Заличени от регистъра на лечебните заведения са **11**ЛЗ /24 за 2019г./ Повод за заличаване са неосъществявана лечебна дейност повече от 6 месеца или при смъртен изход - служебно заличаване. Поради смърт са заличени, което влошава достъпа и осигуренастта на населението в областта до първична медицинска помащ. 2 ИППМП в отдалечени райони Издадени са 114 становища за недостатъчност по чл. 81 от ЗЛЗ на лекари, които работят в лечебни заведения за болнична помощ. Няма отказ за издаване на заявено Удостоверение.

Съгласно чл. 19 ал.5 от Наредба № 49 е проверен обема дейност за 12 месечен период, на „ЦПЗ СМОЛЯН“ ЕООД от определяне на второ нивото на компетентност съгласно медицинския стандарт по психиатрия. Лечебното заведение упражнява всички разрешени дийности с изключение на психосоциална рехабилитация, ресоциализация и трудова терапия . Изпълнени са изискванията за обем дейност. Малкият брой на лекари със специалност по психиатрия е сериозен проблем, което води до недостатъчно активно диспансерно наблюдение на пациентите и пихосоциалнта подкрета в доболничнта помощ.

При осъществената контролна дейност на лечебните заведения и в извънболничната медицинска помощ не са констатирани груби нарушения, налагащи уведомяване на ИАМН. Не е открита и нерегламентирана продажба на лекарства в ЛЗИБМП. Броят на ЛЗ притежаващите разрешение за продажба не е голям- 5 ОПЛ. Не са открити съществени пропуски при воденето на медицинската документация; в информацията по отчитане на разходваните публични средства в лечебните и здравни заведения по Наредба №3 за субсидирането им; в дейността на отделението по трансфузионна хематология; в обектите за търговия с лекарствени продукти по ЗЛПХМ и по ЗКНВП; по проект „Патронажна грижа“, по програмата „ Майчино и детско здраве“. При проверките на ЦСМП и деветте филиала, както и на аптеките в областта по ЗЗ и

ЗЛПХМ и ЗКНВП не са установени груби нарушения. През годината не е имало поводи за сезиране на ИАМН. Наказателни постановления на ЛЗ не са налагани.

Единствената областна ТЕЛК е приведена и работи по изискванията на променените Наредба за медицинската експертиза, по новата методика за освидетелстване и Правилника за устройство, организация на работа на органите на медицинската експертиза и РКМЕ. Нерешен е проблема с осигурявяне на специалист по професионални болести, въпреки постоянните усилия и на РЗИ. Изпратено е предложение до МЗ по такива редки профили, Телковете да се районират. В края на предходната година е издадена Заповед на директора на РЗИ - Смолян, с която се сформираха съставите на ЛКК в лечебните заведения в областта, които да осъществяват медицинската експертиза през 2020 година. В Заповедта са включени и съставите на специализираните ЛКК, които да предписват технически помощни средства, съоръжения и приспособления съгласно разпоредбите на Закона за хората с увреждания и подзаконовите нормативни актове по прилагането му. Заповедта е предоставена на получателите, предвидени в нормативната уредба. Поради малкия брой специалисти от една специалност се наложи включването им, както в общите така и в специализираните състави на ЛКК в лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ. Поради същата причина не могат да се предвидят резервни членове в периоди на спиране на действие на ЛКК в по-малките райони – напремер МЦ - Девин заместваща ЛКК се явява тази в МЦ - Смолян и ДКЦ - Смолян, което създава затруднение на болните. Извършвани са 12 актуализации на тази Заповед във връзка с предложения на ръководителите на лечебните заведения поради недостатъчна кадрова окомплектованост с лекари в тях и ползване на различен вид отпуск. Проверена е дейността на 13 състава на ЛКК, спрямо 21 за 2019 г. и 28 за 2018 г.

През 2020 г. са изпълнени 53 проверки на лекари, издали еднолично документи по НМЕ. На място са разгледани Книгата за регистрация на болничните листове на лечебното заведение, амбулаторни листове, по които е осигурявана временна неработоспособност. Непрекъснато е водено обучение на място с коментар по казуси, касаещи медицинската експертиза. Съставени са констативни протоколи с конретни препоръки.

Правилника за Съставът е окомплектован с лекари- специалисти от различни медицински специалности. Забавя се единствено медицинската експертиза на лицата с професионален характер на заболяванията, тъй като лекарят по професионални болести може да председателства комисията 2-3 пъти годишно. В края на годината комисията остана без психиатър. След много положени от нас усилия бе открит специалист от гр. Пловдив.

Във връзка с прилагането на новите изисквания е извършен анализ на осъществената повторна експертиза от НЕЛК при обжалвани Експертни Решения на ТЕЛК към МБАЛ „Д-р Братан Шукеров“ АД. Експертните решения на НЕЛК по този повод са взети по документи и не се отчита възстановителен период. По повод резултатите от анализа, увеличения брой обжалвани експертни решения, зачестилите жалби срещу ТЕЛК и прилагането на промените в нормативната уредба са дадени

насоки за подобрения. Със състава на ТЕЛК са обсъдени допуснати грешки и са препоръчани коригиращи действия за стриктно спазване изискванията на Наредбата и Методиката за освидетелстване.

Медицинската експертиза в областта е обезпечена. Относителният **дял на освидетелстваните лица от ТЕЛК спрямо населението на областта от 2010г. насам е средно около 2,5%.**

Регионалната картотека на медицинските експертизи /**РКМЕ**/ при РЗИ-Смолян извършва значителна по обем работа. През годината стартира ИСКМЕ, във връзка с което е извършена значителна дейност по информираността на изпълнителите на медицинска помощ. Наши специалисти са взели обучени организирано от Информационно обслужване София за работа с новата система и тя е внедрена без особени сътресения в практиката. Преодолени са технически трудности, като недостатъчна техническа готовност от страна на ОПЛ и ЛКК. В момента системата работи ефективно. Осигурен е „хелп модул“ за своевременнни консултации с разработчиците на програмата

По писмо на МЗ е актуализиран масива от лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ с пълната им идентификация за включване в ИБД. Осъществяван е обмен на информация, както към МЗ така и към изпълнители на медицинска помощ и други институции в сферата на медицинската експертиза / към НОИ, РД “СП“ и работодател/. Всички преписки са решавани в установения срок.

През 2020 г. подалите заявления за освидетелстване/преосвидетелстване от ТЕЛК са 2417 /средна дневна натовареност 10 досиета/ при 1763 / 37% повече/ в сравнение с 2019 г. Завишението е поради промяна в нормативната уредба, която предвиди през РКМЕ да се входират и случаите на служебно преосвидтелстване. Тази промяна доведе до по-голяма натоварване на персонала в РКМЕ и по-голям разход на консумативи /хартия/ . Наблюдава се

Преписките с ТЕЛК и НЕЛК – 2949, са увеличени с 37% спрямо 2019г. и с 14 % - 6687 преписките с НОИ, РД „СП”, предприятия и други институции, поради натоварване със служебното преосвидетелстване. Внедрен е приемно-предавателен протокол за обмен на ЕР с НОИ и РД „СП“ по електронен път, но все още системата не е усъвършенствана от НЕЛК, и се налага изпращане на ЕР с придружително писмо. Чрез писма се контактува с работодателите и в случай на жалби от страна на заинтересованите страни. При окончателно завършване на софтуерния продукт ще се облекчи натовареността в РКМЕ и освободеното време би се насочило към подобряване на консултантската дейност.

Извършените справки и заверки на експертни решения на граждани са 13 212 - с 28% по-малко в сравнение с 2019 год., тъй като Д СП има възможност да визуализира постановените експертни решени по електронен път. Намаление с 30% има при обжалваните експернти решенияна на ТЕЛК пред НЕЛК през системата на РКМЕ /143 за 2020 г. спрямо 2019 г. - 205 /. Предоставени са от РКМЕ 124 медицнски досиета на НЕЛК 2020 г. Основната причина е несъгласие с постановените проценти трайно

намалена работоспособност/степен на увреждане /ТНР/СУ/ и обжалването им директно в НЕЛК, не чрез РКМЕ-Смолян. Преобладава делът на върнатите за повторна експертиза ЕР, което е обсъдено с председателя на ТЕЛК с препоръка за по-прецизна преценка на случаите.

Всички постановени Експертни решения от ТЕЛК са проверени в срок /2690 при 2705 за 2019 г./. Открити са незначително количество ЕР с технически грешки и непълноти в тях. Върнати са за корекция в ТЕЛК и са обсъдени с председателя на ТЕЛК. 8% повече са ЕР подпечатани с гриф „Влязло в сила" 2453 за 2020год. /2264 за 2019 г./ и са предоставени на ТП на НОИ-Смолян в срок.

ЛЗ в област Смолян се стремят качествено да осъществят дейностите по медицинска експертиза. Не са издавани наказателни постановления на органите на медицинската експертиза в областта.

Болничните лечебни заведения продължават да се борят с липсата на специалисти, с покриване изискванията на МС, с лимитите за дейност и натрупаните задължения. Намират се временни решения, които не дават сигурност за работа. Този проблем много остро се отрази и в условията на епидемията от К-19. Най-тежък дефицит по принцип има от педиатри, неонатолози, анестезиолози, а през годината най-нужни бяха инфекционисти и пулмолози. За обслужването на болни от К-19 4-те МБАЛ в областта са реорганизирали дейността си още през м. април, осигурени са 20% от леглата им за такива пациенти, а в областната болница имат готовност и до 50% от леглата да се ползват за К-19 и няма върнати пациенти. РЗИ, съгласувано с областния оперативен щаб за борба с К-19 / ООЩ/, издаде заповед за броя на леглата за неусложнени и за интензивно лечение по ЛЗ, както и заповед за алгоритъм на взаимодействие между МБАЛ при необходимост от по-високо ниво на медицинско обслужване. Болниците в областта се справиха добре и в най- тежките моменти, като са положени много усилия и неимоверен труд от ръководствата им и специалистите.

Работено е в тясно сътрудничество с ЛЗ – ОПЛ и МБАЛ. От РЗИ-е оказвана методична помощ по реорганизацията на работа, спазването на ПЕМ в ЛЗ, особено превенцията на ВБИ и опазване на персонала. Съдействано е за обучение на лекари и мед.сестри от МБАЛ, вкл. и общинските, от болничния епидемиолог на областната болница. Оказвана е помощ за снабдяване на ЛПС, чрез Националния логистичен център и лекарства от Булбио. Проведени са множество срещи с ОПЛ, ръководството на МБАЛ-Смолян, на МБАЛ-Девин, МБАЛ-Мадан с участието на кмета, с персонала на МБАЛ-Златоград и участие на ОПЛ, представители на Общинския съвет и кмета на общината за обсъждане и търсене на решения на организационни проблеми. Всички поставени проблеми са представяни и обсъждани на ООЩ с активна позиция на областния управител.

На лечебните заведения за болнична помощ е доставена и приета с представители на Д „МД" дихателна апаратура за интензивните отеделениа. Проучена е потребността от кислородни обогатители и респиратори. От третото тримесечие на МБАЛ, чрез РЗИ са предоставяни Ремдисивир/ 159фл./и Азитромицин/185фл./ по разпределение на МЗ.

Осигуреността с болнични легла през 2019г. в областта е най-висока за 100,9 на 10хил. при 77,7 на 10хил. за страната. Дължи се на големия брой легла по физикална и рехабилитационна медицина.

Тази година динамично е променян броят на болничните легла по вид, при постоянен общ брой на лечебно заведение и общо за областта. Създадени са целеви легла за лечение на болни с Ковид-19 – усложнени и неусложнени. Лечебните заведения са обезпечени с материални ресурси – апаратура, медикаменти, лични предпазни средства. За кратък период от време има дефицит от антикоагуланти. За продължителен период от време е преустановена плановата медицинска дейност.

На този фон реализираната **използваемост на среден брой легла в областта е 149 дни – 41%.**

По лечебни заведения:

ЛЗ	МБАЛ Смолян	МБАЛ Мадан	МБАЛ Златоград	МБАЛ Девин	СБР Баните	СБР Девин	СБР Рудозем	ЦПЗ	Общо за обл. Смолян
Използва-емост	45,2%	36,1%	51,2%	21,5%	62,6%	37,3%	41,6%	88,8%	41,0%

Незадоволителна и намаляваща е използваемостта на леглата в болниците на областта – 41%, при 57% за 2019г. и 65% за 2018г. До това води и неоптимизирания брой легла. Висока използваемост има в ЦПЗ-Смолян- 88%.

По видове легла: най-висок е показателят при **леглата за интензивно лечение** –**58,6%**, които бяха натоварени с тежки случаи на Ковид-19. Следват **те акушеро-гинекологични легла - 48%; терапевтични легла – 46,7%.**; **хирургични легла– 44,9%.** Във всички болници има спад на използваемостта, като от средна, влиза в категорията на незадоволителна използваемост /40% - 60%/. **Педиатричните легла са с най-ниска използваемост** –**27%** / под 30%/ и е в групата с много ниска използваемост.

Използваемостта на леглата, определени за прием на болни с Ковид -19 54,9%.

Не се развива дейност с разкритите легла за продължително лечение в нито едно лечебно заведение в областта, поради недофинансиране на съответните клинични пътеки, а има реална потребност от този вид легла, поради големия дял на възрастното население, пребиваващо в отдалечените от централните селища места.

Излишъкът от легла в областта на терапевтичните, хирургичните, педиатричните сфери се задълбочава, за което има дял и епидемичната обстановка почти през цялата 2020 г.

В доболничната медицинска помощ, със струпване на специализираната медицинска помощ в областния град и липсата на ОПЛ в отдалечени населени места, се нарушава правото за равнопоставен достъп до медицинска помощ на хората от малките и отдалечени населени места. Специфичните географски характеристики и недобрата инфраструктура затрудняват своевременния транспорт не само на пациенти по спешност, а и на самотните възрастни хора. Тези обстоятелства се отразиха негативно и в епидемичната ситуация – късно потърсена медицинска помощ, понякога фатално късно.

Осигуреността с лекари в доболничната помощ е съпоставима с тази за страната и по-добра за лекари по дентална медицина в доболничната помощ. **При ОПЛ осигуреността е 6,6на 10хил население, а за РБ.5,9**. Разкрити са 69 ИППМП, при 73 по Областна здравна карта. От тях 66 имат договор с РЗОК, а от тях 52/78,9%/ през 2019г. са със специалност Обща медицина, 2 са зачислени, 12 са със специалност Вътрешни болести, Педиатрия и Спешна медицина. В края на годината са закрити 3 практики и остават функциониращи 66. Тревожно е в перспектива осигуряването на първичната медицинска помощ предвид застаряването на ОПЛ, намаляване на броя на практиките и липсата на кандидати лекари.

Осигуреността с лекари по дентална медицина е 12,8 на 10хил при 10,6 за страната.

Базовата потребност от специализирана медицинска помощ е гарантирана като е локализирана предимно в областния град. Липсват специалности, като онкология, детска неврология и психиатрия. Особено остра е нуждата от онколог предвид регистрираната висока смъртност в областта от тази патология. Поради ограничения брой онколози в страната до този момент няма кандидат да работи в Смолян, въпреки постоянните ни усилия да привлечем такъв от гр. Пловдив. Критично е положението със специалистите по здравни грижи. Направената от нас оценка на дефицита от медицински сестри в областта сочи недостиг от 150 такива към момента, а след пет години ще са нужни 188. Това налага търсене на възможности за осигуряването им.

Спешната медицинска помощ в област Смолян се осигурява от Центърхх за спешна медицинска помощ с **девет филиала, разположени в общинските центрове** с изключение на най-малката община Борино/3091ж./обслужвана от филиала в гр. Девин, на 30 км. от селото.

Приетите **23 513** повиквания, продължават да намаляват в последните 5 години. Средната натовареност на 1 смяна във филиалите е 1-2 повиквания.

През 2019г. ЦСМП е кадрово обезпечен – 244 специалисти, което е най-добро от години след повишените работни заплати. Въпреки това дефицит са лекарите-19лекари/от 30щата/ 5 на втори трудов договори

Лекарствоснабдяването в общинските центрове е на добро ниво. Нерешен проблем е обезпечаването му в нощните часове и в малките населени места, без аптека. При проверките на регистрираните 51 аптеки и 10 дрогерии не са установени пропуски.

Изпълнени са указанията на МЗ по ОМП през 2020 г. Обобщена и представена в Министерството е информация за окомплектованост на здравните и лечебни заведения. Актуализирани са променливите данни в плановете за защита при бедствия, във военновременните планове и плановете за привеждане в готовност за работа във военно време, списъкът на потенциално опасните обекти от област Смолян, списъкът на болните, нуждаещи се от хемодиализа ежемесечно, съставът на Съвета за медицинско осигуряване при бедствия към РЗИ-Смолян.

Проведено е едно заседание на Съвета за медицинско осигуряване, на което е обсъдена работата на съвета при въведено извънредно положение в Република България във връзка с COVID – 19 и готовността на лечебните заведения за приемане на пациенти и работа при кризи. При 8те проверки в лечебните заведения за болнична помощ, 1 в ЦСМП и 4 във ФСМП са констатирани незначителни слабости, които своевременно са отстранени. Оказана е методична помощ на ЛЗ по въпросите на ОМП, вкл. по чл. 12, ал.5 от „Наредба за планиране на граждански ресурс за отбрана“ приета с ПМС № 267/ 16.11.2010 г., по извършване на отсрочването.

Извършени са две тренировки по оповестяването на ръководния състав, отговорниците по ОМП на ЦСМП - Смолян и лечебните заведения за болнична помощ на територията на областта и членовете на Щаба за изпълнение на Регионалния план за защита при бедствия на РЗИ-Смолян;

Упражняван е контрол по дейностите по Национална програма за подобряване на майчиното и детско здраве в МБАЛ –Смолян. Спазват се изискванията за изпълнение и документиране на дейностите. За допуснати пропуски са дадени препоръки за коригиране. В РЗИ е определен регионален координатор по програмата. Изпълнени са и всички други дейности свързани с детското здравеопазване – информации за живородени, мъртвородени, изоставени новородени, деца с неуточнен произход, брой деца ползващи детски ясли и кухня, участие в областния съвет по осиновяване и др.

Продължава работата по документацията за модернизиране на ФСМП и СО по проекта на МЗ по ОП „Региони в растеж“ и предадени в МЗ и по проект „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания“

Всички писма на МЗ са изпълнени и е даден отговор в поставените срокове.

За подобряване на качеството на работа в дирекция „Медицински дейности“ предлагаме няя МЗ: да се издаде Правилник за дейността на регионалните съвети за контрол върху актовете, издадени от органите на медицинската експертиза; по контролната дейност на дирекция „Медицински дейности” да се предоставя регулярна методична помощ и обучения; да имат утвърдени процедури за изработване на доклади, констативни протоколи и други унифицирани документи по дейност.

Наложително е въвеждането на нормативни индикатори за оценка/мониториране на качеството на медицинската дейност и защита правата на пациентите.

ДИРЕКЦИЯ ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ

с два отдела – Държавен здравен контрол и Профилактика на болестите и промоция на здравето. След назначаването на мл. експерт в отдел ПБПЗ, всички длъжности са заети с изключение на директор на дирекцията. Към момента няма кандидат за длъжността. В резултат на отговорната и професионална работа на началниците на двата отдела, служителите в дирекцията успешно изпълниха целите, заложени в годишния план, като приоритет в дейността им бяха задачите свързани с контрола на противоепидемичните мерки срещу Ковид-19, въведени със заповеди на министъра на здравеопазването и подпомагане работата на дирекция Надзор на заразните болести.

В отдел ДЗК са **извършени 4304 проверки / при план 3032/, както следва:**

- Здравен контрол в обекти с обществено предназначение:
  - ✓ 2136 в комунални обекти (при план 2187);
  - ✓ 162 в учебно-възпитателни заведения (при план 170);
- Официален контрол в предприятия за производство на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води – 25 проверки (при план 20);
- Здравен контрол по продукти и стоки със значение здравето на човека:
  - ✓ 10 проверки на бутилирани води в търговска мрежа (при план 20);
  - ✓ 40 проверки на козметични продукти;
  - ✓ 100 проверки на ХВС (при план 100);
  - ✓ 23 проверки на стоки втора употреба (при план 23);
- Здравен контрол по дейности със значение здравето на човека:
  - ✓ 5 проверки на СТМ (при план 5);
  - ✓ 14 проверки по дейности чисто на населените места (при план 11);
  - ✓ 173 проверки за спазване забраната за тютюнопушене (при план 250);
- Здравен контрол на фактори на жизнената среда – 12 проверки на локални източници на шум;
- 30 тематични проверки;
- 118 проверки по насочен здравен контрол (при план 40);

1456 други проверки, за ограничаване разпространението на COVID-19. Това са допълнително извършени проверки за спазване на противоепидемичните мерки извън обектите подлежащи на текущ здравен контрол като производствени предприятия, заведения за обществено хранене и развлечения, администрации, хранителни и нехранителни магазини и др.

Контролът свързан с ограничаването на епидемията от новия коронавирус се оказа най-тежък в работата на отдел ДЗК поради трудното налагане и спазване на мерките в голяма част от обектите и хората. Работено е в много добра колаборация със служителите на ОД на МВР. Осъществени са съвместни проверки на 216 обекта. Най-проблемни са били търговските обекти, заведения за хранене, транспортни средства по отношение неносене на маски и спазване на дистанция. Стриктно е следено за спазване на правилата и при констатирани нарушения са предприемани действия от страна на здравната инспекция, като:

- 186 предписания за хигиенни мероприятия/ при 46 за 2019г./, най-много в местата за временно настаняване/43/,за транспортни средства /30/, производствени предприятия/34/, на общински администрации /10/. Общо 130 от предписанията са във връзка със спазване на ПЕМ по заповедите на МЗ.

- 29 предписания за 48 часово спиране експлоатацията на обекти/ при 33 за 2019г./ - за наличие на патогенни микроорганизми по работен инструментариум в козметични и фризьорски салони/18/; за несъответствия в качеството на води от плувни басейни/9/; за производствени линии, поради доказани лица с Covid-19/3/; 2 други.

- 12 заповеди за спиране /при 5 за 2019 г./. по **3 броя** – за производствени предприятия, поради доказани лица с Covid-19 и за неизпълнение на предписания за обществени перални; по **2 броя** – за наличие на патогенни микроорганизми по работен инструментариум в козметични и фризьорски салони и за несъответствия в качеството на води от плувни басейни; по**1 брой** – за лоша хигиена в обществена тоалетна и за зимна течност за чистачки. Към момента остават в сила заповедите за обществените перални и течността за чистачки.

- 78 акта за установени административни нарушения /при 27 за 2019г./: от които най-много за неносене на предпазни маски – 50бр., 9 за струпване, 4 за неспазване на работното време.

В наказателната дейност на отдел ДЗК основният брой на съставените АУАН (общо 66) са във връзка с констатирани нарушения на въведените противоепидемични мерки. В сравнение с предходната година се отчита повишаване на взискателността-20.25 двукратно(при 42.08 за 2019 г. и тройно повече АУАН, в сравнение със същия период на миналата година (78 за 2020 г. при 27 за 2019 г.)

Във връзка с дейностите по ограничаване разпространението на Ковид-19 е извършена голяма по обем работа:

1. **Контролна дейност - 2 995 проверки** за спазване на противоепидемичните мерки:

- **702 броя** в хранителни магазини и нехранителни магазини;
- **318 броя** в заведения за обществено хранене и развлечение;
- **209 броя** в администрации, офиси и банки;
- **247 броя** в обществения транспорт (автобуси и таксита);

- **102 броя** в производствени предприятия

1377 броя насочен контрол за спазване на ПЕМ в обекти с обществено предназначение и **1892** връчени **предписания** за спазване на задължителна карантина на положителни лица на COVID-19, дехоспитализирани и контактни на положителни на COVID-19 и проверки на **690 лица** за спазване на задължителна карантина. Не са констатирани нарушения.

2. Превантивна дейност

- Изпратени са писма за указания дадени от МЗ до: Областен управител, Кметове на Общини, лечебни заведения, ОДБХ-Смолян с алгоритъм за дезинфекционни мероприятия в обекти с обществено предназначение, изисквания към погребването и пренасянето на покойници и допълнителни указания за използването на ковчези при лица, починали от COVID-19 и др.;
- Проведени са многократно работни срещи с участието на директора на РЗИ, за обсъждане и препоръки по изпълнението на ПЕМ с фирмите, стопанисващи транспортни средства за обществен транспорт, с ръководството на РУО, директорите на в учебните заведения, собственици на ЗОХ, със сдружението на ресторантьорите, с ръководството на Пампорово-АД, с религиозните настоятелства, кметове.

3. Отчитане на дейността - ежемесечно таблична справка до МЗ за извършения контрол по спазване на противоепидемичните мерки.

При упражнявания текущ здравен контрол най-много отклонения от нормите са констатирани при контрола върху **качествата на водата в плувните басейни**, въпреки лекото подобрение спрямо предходни години. Най-честите отклонения са по показатели амониеви йони, нитрити, окисляемост, остатъчен хлор и активна реакция и в единични проби по показател колиформи. Издадени са предписания за спиране експлоатацията на обекта за 48 часа, които са допринесли за своевременното отстраняване на несъответствията в качеството на водата, криещи здравен риск.

При контрола на продукти и стоки със значение за здравето на човека, проблем остава спазване на разпоредбите при предлагане на **дрехи втора употреба.** Утвърдилата се практика, свързана с продажбата на обувки и бельо в много области на страната, е голяма пречка за спазването на нормативa и прилагането на санкции. Търговците познават тези практики и обвиняват контролиращите в двоен стандарт.

Добри са констатациите при проверките на 8те предприятия за производство на натурални минерални, изворни и трапезни води, в областта ни и на 7те предприятия за производство и 62 обекта за съхранение и търговия с козметични продукти. През годината е нотифициран в ICSMS 1 козметичен продукт за несъответствие в етикетирането, за което е уведомено МЗ с писмо с изх. № 03-803/18.09.2020 г.

Задълбочен и резултатен е контролът на химичните вещества и смеси вследствие добрата подготовка на инспекторите, след преминати редица обучения и

натрупан опит. Констатирано е 1 нарушение и бизнес операторът е предприел доброволни мерки.

При контрола на дейности имащи значение за здравето на човека са установени нарушения по спазване на забраната за тютюнопушене в закрити обществени места и са съставени 6 АУАН.

Традиционно добри са показателите на водите за питейно-битови цели. Процентът на стандартност на изследваните проби питейни води по химични показатели е – **99.6%**, а по микробиологични показатели е – **97.4%**. Във всички случаи на несъответствие в качеството на питейната вода са предприемани навременни и адекватни мерки, за да се осигури населението с безопасна и чиста питейна вода, отговаряща на Наредба № 9 (Обн. ДВ. бр. 30 от 2001 г.). Всички водоснабдителни зони на територията на Смолянска област са обхванати с контролен мониторинг и няма установени трайни отклонения в качеството на питейната вода.

Мониторингът на местните водоизточници и минералните води не установява трайни отклонения в качествата на водите. Нашият регион е богат на води с добри качества.

При извършените 6 проверки за **контрол на шума от локални източници** са констатирани 2 нарушения за наднормен шум от заведения за обществено хранене - открита лятна градина с жива музика и бистро с аспирационна система на кухненско помещение. Издадени са **1 предписание за хигиенни мероприятия и е съставен 1 АУАН**

Изпълнени са указаните 6 тематични проверки /ТП/ от МЗ и 1 регионална ТП:

1. За изпълнение на изискванията на чл. 31 от Наредбата за изискванията за бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели.

2. На бази за отдих на деца и ученици, и местата за настаняване, включително и такива, в които се организират туристически пътувания с обща цена за осигуряването на безопасни, от здравна гледна точка, условия за отдих, почивка и обучение на децата и учениците.

3. За спазване на изискванията на чл. 13 от Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

4. Козметични продукти, пуснати на пазара с предявени претенции.

5. За пуснатите на пазара биоциди от Главна група 1- Дезинфектанти, Продуктов тип 1- Хигиена на човека. От проверените три предприятия за козметични продукти, които имат такова производство, в две са открити несъответствия при опаковането и етикетирането на биоцидите, за което са предприети доброволни мерки от страна на отговорните лица.

Установено е и в търговската мрежа е 1 нарушение при етикетировката на дезинфекциращ гел за ръце и икономическият оператор е предприел доброволна мярка.

Създадена е нотификация в Информационната и комуникационна система за надзор на пазара ICSMS.

6. За пуснатите на пазара течности за чистачки и течности за размразяване на предни стъкла по отношение съдържанието на метанол. Установено е нарушение, за което са уведомени компетентните страни, а икономическият оператор е предприел доброволна мярка. Изготвена е нотификация в Информационната и комуникационна система за надзор на пазара ICSMS. Подробни доклади са изпратени до МЗ.

7. Регионална тематична проверка за спазване на разпоредбите на Наредба № 9 за здравно-хигиенните изисквания при използването на персонални компютри в обучението на и извънучебните дейности на учениците в училищните заведения на територията на област Смолян. За установена недостатъчна осветеност в 5 училища са издадени 5 предписания за отстраняване на несъответствието и са изпълнени.

Лабораторни изследвания

Дейността на Лабораторни изследвания е насочена към обективизиране на държавния здравен и противоепидемичен контрол, както и предоставяне на услуги по искане на физически и юридически лица. Експертите- химик, биолог и физик, заедно с 2 анализатори, са дългогодишни, опитни професионалисти и се представят успешно при периодичните проверки на дейността им, както по документи, така и чрез надзор върху аналитичната дейност. Всеки служител има изработен индивидуален работен план, на базата на който се извършва оценяването му.

Качеството на извършваните лабораторни анализи се осигурява чрез спазване и поддържане на изискванията на внедрената система за управление. През годината е извършена оценка на място, планов надзор по БДС EN ISO/IEC 17025:2018, от ИА БСА. Лабораторията има ефикасно действаща система за управление, структура, политика и процедури, които съответстват на всички изискванията на БДС EN ISO/IEC 17025:2006 и е преакредитирана в срок до 2022г.

Дейността на лабораторията е представена на таблицата.

Лабораторен контрол по видове изследвания

Видове изследвания	ПРОБИ			ИЗСЛЕДВАНИЯ		
	общ брой	нестандартни	%	общ брой	нестандартни	%
Химични	842	31	3.7	6145	65	1.1
Санитарно-микробиологични	2337	116	5.0	5518	116	2.1
Физични	79	14	17.7	477	49	10.3
Химични на храни	2	2	100.0	10	8	80.0

Обемът на работа в лабораторията за изпитване намалява от години, в съответствие с указания брой проби по ДЗК и ПЕК, както и поради значително намаляващия брой на пробите по заявки на граждани. През 2020г. негативно се отрази и епидемичната обстановка от Ковид-19. Независимо от обстоятелствата, считаме че за ефективността на ДЗК е наложително РЗИ да поддържа акредитирана лаборатория за изследвания.

ПРОФИЛАКТИКА НА БОЛЕСТИТЕ И ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕТО

Екипът на отдел ПБПЗ е в състав от 6 специалисти. През годината е назначен мл. експерт по здравно образование и връзки с обществеността и няма вакантни длъжности, но един експерт отсъства поради майчинство цялата година. Извършени са немалко дейности, макар и не в пълен обем поради епидемичната обстановка и наложените ограничения. Работещите в това звено са креативни, добре организирани и ориентирани към постигане на резултати. Положителният отзвук сред обществеността в Смолян и областта за работата на РЗИ в немалка степен се дължи на инициативите на този отдел. Много бързо специалисти от отдела се адаптираха и оказваха сериозна помощ по епидемичния надзор на Ковид-19- логистична и техническа.

От дълги години се работи активно за здравословното хранене на децата и учениците от организираните колективи в областта и в резултат то се подобри значително и е много близо до здравните норми. В девет от десетте общини е въведено унифицирано седмично меню съгласувано от РЗИ. То през годината бе актулизирано съгласно нов рецептурник. С преминаването на собствеността на ученическите столове към училищата в община Смолян, се повиши качеството на предлаганата храна. В процеса активно се включи и РЗИ като като подготви и предостави за ползване 8 седмични менюта. Много усилия са положени за въвеждането на променената Наредба №6 за хранене на децата от3 до 7г. в практиката. Организирани са **7 работни срещи** по общини с участието на **67** медицински специалисти, директори, домакини и представители на общинските администрации и е проведено обучение за актуализиране

на унифицираните менюта. През 2020 г. са извършени **78** проверки на храненето в организираните колективи на Смолянска област и са установени 2 нарушения наизискванията на Наредби № 6 за хранене на децата от 3 до 7 г., за които са издадени предписания.

Наред с храненето, са оценени 152 седмичните разписания на ученицитехза двата срока. Всички училища работят по съгласувани програми.

Осъществен е мониторинг на факторите на жизнената среда /шумова характеристика на гр. Смолян, за чистотата на въздуха, ЕМП/ с анализ и оценка на резултатите, изготвени доклади и препоръки към местната власт и информиране на населението чрез интернет страницата на РЗИ. Резултатите са сравнително добри и не показват съществени промени в ситуацията, но налага по-активна и всеобхватна работа на община Смолян. Докладите са приложени към отчета.

На територията на областта се проведе Национално проучване по четирите рискови за здравето фактори от НП ПХНБ. Предизвикателство, с което се справихме успешно предвид усложнената от covid-19 обстановка.

Опитът на отдела в провеждането на проучвания на нагласи, знания и умения по теми свързани със здравето, чрез електронните средства за комуникация, даде възможност да се проведе проучване, сред учениците от 9 ти клас на Смолянска област, за установяване нивото на употреба на алкохол и цигари и други ПАВ, което се прави периодично и резултатите се предоставят на общинските ръководства за предприемане на превантивни действия.

През последните пет години няма значими промени в показателите за здравословното състояние на децата и учениците и в най-честата патология при тях. Водещи при децата са болестите на дихателната система и затлъстяванията, а при учениците - болестите на окото, затлъстяване, болести на щитовидната жлеза и гръбначни изкривявания. Всички те са свързани с начина на живот. Нерешен проблем е осигуряването на ЛФК в региона. Единствено в гр. Смолян има две групи, които обхващат 41 ученика. Практиката ни показва, че е необходимо да се провежда контрол на достоверността на подаваната информация за физическото и здравословно състояние на децата от медицинските специалисти от училищата и детските градини в областта, за да са такива и изводите които се правят.

Въпреки трудностите са отразени международните тематични дни, посветени на здравен проблем. Със средствата отпуснати по НП ПХНБ се проведе ученическият конкурс СМАРТ.АРТ – immunity. RESTART за послания на тема „Здравето е нашата защита“ в социалната мрежа Фейсбук. Чрез нея, публикуваните над 30 информационни материала успяха да достигнат до изключително голям брой млади хора.

Проведени са не малко обучения на здравни теми сред деца и ученици като част от работата по националните профилактични програми:

- Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести - 2014-2020.

- Национална програма за профилактика на оралните заболявания при деца 0-18 г. в България 2015 – 2020 г.;
- Национална програма за профилактика и контрол на СПИН и СПИ
- Национална програма за ограничаване на въздействието на радон в сгради върху здравето на населението.

При оценяването на седмичните учебни разписания експертите ни показват компетентност, настойчивост, разбиране и оказване на помощ.

Предлагаме на МЗ да се организират съвременни обучения за повишаване на аналитико-експертните компетентности на специалистите в направление „Профилактика на болестите и промоция на здравето“ например относно отказване на тютюнопушенето, превенция на употребата на алкохол, изготвяне на анализи за влиянието на факторите на средата върху здравето. Същото е необходимо и за работещите в отдел ДЗК, където областите на контрол са разнообразни и капацитетът изостава. Добре би било периодично да се провеждат семинари за опресняване и акцентиране на важни елементи в контролната и експертна дейност, с което ще се постигне унифициране и подобряване на работата.

Традиционно е работено в добро взаимодействие с регионалните контролни институции, държавната и местни власти, неправителствени и браншови организации. Активно е участието ни в областните и общински комисии по епизоотии, общински и ведомствени експертни съвети, Общински съвет за борба с наркоманиите. Съвместно с ОД на МВР Смолян и други ведомства на територията на областта са извършени проверки на обекти с обществено предназначение и ЗОХ, основно по контрола за спазване на противоепидемичните мерки. През целия период на извънредно положение и обстановка сме имали подкрепата на Областния оперативен щаб за борба с коронавируса и безценната помощ на ОД на МВР.

Тежка и различна беше 2020 г., подложила на изпитания цялото човечество и особено нас, работещите в системата на здравеопазването. Екипът на РЗИ-Смолян положи много усилия, отдадохме времето и себе си в борбата с пандемията от Ковид-19. Приключваме тази необикновена година уморени, но и удовлетворени от свършената добре огромна по обем и отговорна работа. Наясно сме, че и през новата година ни очакват големи предизвикателства нас и цялото ни общество. Убедени сме, че ще се справим с разум и с обединени усилия. Благодаря на колегите си от РЗИ, за професионалната, екипна работа, за проявените смелост и стоицизъм.

Изготвил: д-р Мими Кубатева

Директор на РЗИ-Смолян